Ч. 147 (14.690). Львів, середа 7. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.30 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Повстання на Совітській Україні.

ЛЕҐЕНДИ ПРО МАХНА І МИКОЛУ II.

Як подають з Риґи, на Совітській Україні, над Доном вибухло повстання, до якого прилучилося негайно коло 5.000 селян.

Безпосередньою причиною повстання був розстріл одного державного урядовця, що є селянського походження.

Деякі подробиці про повстання виглядають фантастично: провідник повстанців подає себе за Махна і твердить, що цар Микола II. який ще живе, наказав йому освободити край від большевиків.

РУМУНСЬКЕ ВІЙСЬКО ОБСАДЖУЄ СОВІТСЬКИЙ КОРДОН.

З анґлійських джерел інформують, що у звязку з повстанням на Україні-румунський уряд видав постанови про охорону совітського кордону, обсаджуючи лінію Дністра сильними відділами.

Чому Анґлія та Франція підтримують валенсійський уряд?

Вірджініо Ґайда обговорює в передовиці „Джіорнале д' Італія“ причини неґативного відношення Франції та зокрема Анґлії до німецько-італійських пропозицій в еспанській справі. Він твердить, що Франція хоче закріпити в Еспанії владу валенсійського уряду, щоби зробити з неї нову базу на Середземному Морі. Анґлії йде головно про баскійські та марокканські копалини заліза, необхідні для британських зброєнь. Тому Льондон ще не рішився після упадку Більбао, чи дальше підтримувати баскійський уряд, чи погодитися з Бурґосом. Зрештою Італія вірить, що Анґлія і Франція кінець кінців оцінять ситуацію тверезо.

Валенсійська пристань збомбардована.

БЛЬОКАДА САНТАНДЕРУ.

Вчора (понеділок досвіта) над Валенсією появилися три національні бомбові літаки, що надлетіли з ріжних сторін. Не зважаючи на пальбу протилетунської артилерії, вони скинули коло 50-х бомб на військові уладження пристані та пообили чимало шкоди. Був це один з найважчих атаків, які бачила Валенсія від вибуху громадянської війни.

Брит. мін-ство господарки остерігає британські торговельні кораблі, щоб вони не причалювали до Сантандеру, бо національна фльота блокує цю пристань. Судна, що зближились би до Сантандеру, наражені на велику небезпеку. Британська фльота охороняє британські торговельні кораблі поза 3-миловою смугою еспанських територіяльних вод.

Арабська конфедерація.

МОНАРХІЯ ЧИ РЕСПУБЛИКА?

Арабські політичні кола поважно думають над здійсненням проекту обеднання Сирії з Трансйорданією та Палестиною — цілою або її арабською частиною. Як говорять, Анґлія і Франція вже погодились на те, щоб утворити цю конфедерацію — тепер іде лише про особу її голови. Анґлійці хотіли би, щоб нова держава була королівством під скиптром теперішнього еміра Трансйорданії Абдулля, але загал арабів противиться. Великий муфті Палестини Амін Аль Гусайн, завзятий противник Абдулля, виїхав до Дамаску. Він буде старатися намовити сирійських націоналістів та Францію, щоби дати арабській державі республиканський устрій. Коли йде про кандидатів на президента, в рахубу беруть теперішнього президента Сирії Гашіма аль Атассі, близького приятеля великого муфтія д-ра Шасбандара, князя Шакіба Арсляна.

22 смертні присуди.

Військовий суд у Владивостоці засудив на смерть 22-ох залізничників за шпигунство, троцькізм і терроризм. Присуд виконали.

НОВА „ДОБРОВІЛЬНА“ ПОЗИЧКА В СССР.

Совітська преса повідомляє, що „населення нетерпеливо чекає нової позички“, що, як відомо має бути відповідю „фашистівським державам“, які спокусили совітських ґенералів до „зради і шпигунства“. Московський офіціоз попереджує, що „повне покриття позички буде доказом любови совітської людини (гомо совєтікус — найновіший винахід большевицької науки — Офінор) до його уряду... Кампанія перейде безумовно успішно, але не піде сама собою. Большевики знають, що перемогу треба орґанізувати. Треба зробити так, щоб кожний громадянин знав про позичку та її мету, та щоб свідомо підписувався на неї. В цій справі само собою не може бути ніякого примусу. По цілій державі мають відбутися віча позички.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ С.С.С.Р. РОЗГЛЯНЕ ЗАВТРА ПРОЄКТ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ.

Завтра (середа) збереться на Кремлі сесія центрального виконавчого комітету СССР, яка розгляне і затвердить проект виборчої ординації. Проект реферуватиме Яковлів, близький співробітник Сталіна.

Наради ґенеральних штабів Польщі й Румунії.

Вчора (понеділок) рано шеф ґенерального штабу ген. Стахевич разом з військовим аташе польського посольства в Букарешті полк. Ковалевським був на авдієнції у румунського міністра летунства і маринарки. Опісля почались наради ґенеральних штабів обох держав що протягнулись до 12. години. опісля король Кароль приняв польську делеґацію на авдієнції та запросив її на сніданок. Нині наради йдуть дальше, завтра вони покінчаться.

ПОЛЬСЬКА МОВА В РУМУНСЬКИХ ШКОЛАХ.

Як подає букарештенський щоденник „Інформація“, в румунських університетах і гімназіях введуть польську мову як надобовязкову.

Рефлексії після Лугових днів у Львові.

Львів, 6 липня 1937.

Імпонуючий своєю численністю Луговий Здвиг у Львові, — найбільший з усіх здвигів наших спортово-руханкових товариств, які досі відбулися, — свідчить передусім про те, що кожна здорова ідея мусить найти собі дорогу вияву, мусить перемогти, не вважаючи на найгірші перепони. Події у краю та у широкому світі так перевалюються що розмірно ще дуже недавні речі досить швидко у памяті затираються, немов ніколи не хвилювали умів та ніколи не займали першого місця у прилюдних настроях. Як це недавно Луговики не могли виходити на вулицю Львова, щоб не наразитись на напади й побої, — не від чужинців, що їх виводив би з рівноваги ненависний однострій, а від своїх таки українців, що поборювали Луги в імя крилатої патріотичної фрази! Як це давно над цілою Луговою Орґанізацією стояв знак запиту, викликаний остракізмом, що його проголошувало українське громадянство, серед якого найбільший успіх мала демагоґія? Як давно були ті часи, коли людина з найбільшим гартом, привязана до своєї орґанізації, могла заломитись, плюнути на все та відсунутись від роботи, щоб не жити в нестерпній атмосфері нагінки?

Ледви кілька літ минуло з того часу і ось Луги знову стають не тільки „толеровані“ та „допускальні“ але — популярні. Затихла протилугова кампанія, бо боротись проти Луґів, значилоб боротись проти тієї всеукраїнської політичної концепції, яка дістала вже найширше право громадянства та з якою можна боротись тільки висуненням концепції іншої: а боротьба проти Луґів чейже не велась на ґрунті суперництва ідей, тільки на ґрунті опльовування всього що не підходило під знаменник крилатої фрази. І тому та кампанія мусіла заломатись, і тому воскрешування її врядигоди на сторінках деяких українських часописів викликує вже хіба тільки несмак і тому край перейшов над тією кампанією до денного порядку.

Край перейшов до денного порядку не тільки над кампанією проти Луґів, як орґанізації, але й над кампанією проти їхнього проводу зокрема їхнього творця і провідника. Це просто клясичний приклад, як край — зокрема село — байдужно ставиться до внутрішніх спорів по львівських орґанізаціях, кермуючись виключно тільки одним критерієм: доцільністю даної орґанізації та практичними вислідами діяльности її проводу. При неґативнім висліді тієї діяльности край безумовно забірає голос, не бажаючи платити за неї рахунок, — але при позитивних зусиллях край завжди ті зусилля підтримає, завжди даним провідникам завірить і оборонить. У величезній моральній підтримці, що її у двох останніх днях дістав заслужений провідник Лугової Орґанізації, маємо черговий доказ як українські широкі маси линуть до дисципліни у кожній ділянці, в якій бачуть чесну й конструктивну роботу.

На Луговому Зїзді лунали голоси „ми хочемо приказів“ а ввесь тенор нарад, уся атмосфе-

ра обох Лугових днів ішли по лінії скріплення авторитету Лугового проводу. Очевидно: це велике добро для тієї організації. А проте слід звернути увагу, що підкреслювання внутрішнього військового характеру Лугової Організації, яка — мовляв — має рахуватись виключно зі своїм проводом та не звертати на ніщо інше уваги, криє у собі поважну небезпеку: легковаження громадянського чинника. Знаємо, що старі Лугові діячі мають чимало підстави з найбільшим огірченням ставитись до того громадянства, яке — з виїмком деяких кол — відмовляло їм підтримки у рішальних переломових хвилинах. Знаємо що над Луговою Організацією затяжіла атмосфера остракізму, яка сягнула поміць поуперек найкращій волі Лугового проводу, накидала йому тактику „блискучої ізоляції“. Не Луги бойкотували громадянство, тільки навпаки. Знаємо теж, що Луговий провід не стояв і не стоїть на якомусь престіжевому непримирному становищі до своїх недавніх противників, а заява голови Головної Старшини на Загальному Зїзді щодо становища до деяких українських часописів, які колись проти Лугів виступали, свідчить найкраще про бажання Лугів співпрацювати якнайтісніше з громадянськими колами. І тому маємо надію, що згадані помилки тій співпраці не пошкодять. Однак добре було би, колиб її також і організаційно оформити. Організація, яка полягає на добровільному наборі членів, мусить мати якесь громадянське тіло, яке помагалоб її проводові у ріжних справах та із свого боку, своїми іменами і своїм авторитетом, підтримувало Луговий Провід, тісно з ним співпрацюючи. Чи це малоб бути „Товариство прихильників Лугу“, чи секція старших поважних громадян у статутових рамцях Лугу, — формальна сторона стоїть на другому пляні. На першому пляні стоїть справа організованого наладнання звязків з широкими верствами українського громадянства.

Добрі звязки, які прийшли між Лугами та УНДО тієї справи не вичерпують. Добре сталося, що Загальний Зїзд прийняв виразну резолюцію про апартійний характер Лугової Організації та її незалежність від якоїнебудь партії. Бувало вже так, що шляхи тої партії і Лугу не були збіжні, потім наблизились, невідомо, що принесе завтрішній день, бо потреби партійно-політичної тактики мусять так само бути відокремлені від потреб якоїнебудь, навіть найповажнішої і найкориснішої іншої організації, — як і потреби тої організації не можуть бути звязувані з потребами якоїнебудь партії. Тісне звязування партії і Лугу для партії непотрібне, а Лугові пошкодилоб: зрозуміли це противники Лугу, які почали розсівати наскрізь неправдиві поголоски про його взаємини з УНДО та справами сучасної дійсности. Фактом є, що на тій дійсности терплять чимало і самі Луги і поправу своєї долі можуть найкраще здобути собі теж самі Луги, користуючись, очевидно, підтримкою УПР. у своїх заходах перед владою. Положення Лугів у нинішній ситуації особливо трудне, а поведінка відповідального Лугового проводу вимагає особливої обережности. У цій ситуації накидається необхідність — створити при Лузі гурток одиниць, які кожночасні політичні відносини обмірковувалиб та були допоміжним дорадчим органом Головної Старшини. Гадаємо, що й цю справу можнаб перевести у згоді з Луговим статутом.

Був період ізоляції, сьогодні неначе починається відворотний процес: напливу інтелігенції до Лугових рядів. Надзвичайно відрадний прояв! Але цей процес, який — дай Боже, щоб прийняв якнайширші розміри — повинен спонукати теж Луговий провід до далекойдучої обережности. Річ іде не тільки про „людовофронтівців“, що по думці московських інструкцій втискаються навіть до церковних брацтв, щоб там кирити, але про всяких політичних лишоскочків, для яких „актуальна“ Лугова лінва. Еволюцію поглядів переходить кожна людина, яка живе, думає, має почуття критицизму супроти зовнішніх явищ і самого себе. Однак люди, які ту еволюцію переходили надто часто, мусять викликувати оправданий острах, щоб чергова їхня еволюція не довела до зради Лугових рядів. І тому надто палкі неофіти зовсім нас не проймають захопленням. Тим більш почуваємося до обовязку звернути увагу, що Лугова Організація має такий специфічний характер, що вимагає членів, до яких мусить мати кожний 100 проц. довіря, щоб вони не тільки як Луговики, але і як евентуальні будучі противники Лугів — зберігали супроти них найдальшу льояльність.

Врешті остання рефлексія виринає під впливом таких сміливих слів промови голови Головної Старшини на Луговому Городі, яких ми вже давно голосно на прилюдному місці не чували. Серед присутніх громадян можна було почути: чи це доцільно казати про українську армію, про війну, про Київ — сьогодні, серед нашої тутешньої дійсности?! Однак погоджуємося з міркуваннями Лугового проводу: Лугова Організація може існувати тільки тоді, коли концепція окремих українських військових частин, під власною командою та з власною всеукраїнською ідеольоґією буде признана польським урядом, польською державою, як концепція, що вміщається у державній рації. Без цього признання Лугова Організація не має рації екзистенції, перетворитись на руханкове товариство вона не може і не хоче, бо й нації це непотрібне.

Зате Луги з тою ідеольоґією, яку вони прийняли, є українській нації потрібні. І тому сентимент до Лугів, який помітно серед українського громадянства наростає, є явищем наскрізь здоровим, відрадним. Витаючи Луги з їх успіхом, що вони його мали у двох останніх днях, можемо їм побажати тільки якнайкращого розвитку на будуче. Для добра української нації.

Ік.

Кравева нарада у Львові.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІЇ У. Н. Д. О.

В суботу, дня 3. липня 1937. р. відбулась Кравева Нарада УНДО в салі „Української Бесіди“ у Львові. В нараді взяли участь представники повітових організацій УНДО з цілого краю в числі 63, члени Центрального Комітету УНДО і члени Парляментарної Репрезентації та Партійного Суду. Всіх учасників наради було 101. Девять членів Центрального Комітету і двох сенаторів оправдало свою неприсутність.

Наради почались в год. 11.30 перед полуднем і тревали з 15-ти мінутовою перервою до год. 10.30 вечора. Відкрив їх голова УНДО й УПР пос. Василь Мудрий короткою промовою, в якій вияснив ціль і завдання тієї інформаційної наради, а крім того пояснив причини технічної натури, які зложилися на те, що Народній Зїзд відложено до осени 1937. р. По тім передав провід у руки заступників голови о. прал. Л. Куницького, сен. інж. Юліяна Павликовського і посла Гр. Тершаківця. Всі вони проводили нарадою по черзі, а закрив нараду сен. Ю. Павликовський.

Двогодинний реферат про теперішне політичне положення виголосив голова пос. Василь Мудрий. По refераті зарядила Президія 15-ти мінутову перерву, а по перерві почалася дискусія. У ній взяло участь 24 промовців, у чому 16 представників провінції. Усі промовці висловили думку, що започаткований перед двома роками політичний курс був добрий і з погляду українських національних інтересів доцільний. Так само всі промовці за виїмком трьох заявилися за тим, що цей самий політичний курс треба послідовно продовжувати.

У висліді дискусії принято відповідні резолюції, які будуть проголошені окремо.

Ліквідація фінансової невдачі уряду Блюма.

Париж, 2 липня 1937

I.

Опозиційна французька преса зове міністеріяльне звідомлення нового міністра фінансів п. Боне як судову ліквідацію монетарного краху, до якого допровадив державні фінанси соціялістичний міністр фінансів п. Венсен Оріоль. Нині народився новий французький франк, третій по війні:

1) франк Пуанкаре: 65,5 міліграмів золота,

2) франк Оріоля, 43—49 міліграмів золота (себто курс франка хитався в тих межах),

3) франк Боне: ікс міліграмів золота (себто відірвався від устійненої золотої норми).

Отже цей третій черговий франк зовсім уподібнюється до „літаючого“ стерлінґа і доляра, що є теж відірвані від золота без ніякого обмеження.

Фінансову програму п. Боне можемо окреслити ось так: 1) нова девалюація, 2) нова інфляція (бо нові кредити від емісійного банку), 3) нові податки.

Даруйте за термін, це „кінська курація“, бо п. Оріоль залишив у державній касі 18 міліонів франків себто гроші, що вистарчають для держави на одну годину. Під фінансовим зглядом перший уряд „людового фронту“ закінчив свою спобу повною невдачею.

„Реакційний“ сенат який оборонив від дальшого безплянового розкидування суму 50 міліярдів золота емісійного банку (воєнний скарб Франції) став тепер чорним звірем для соціялістів і повалити сенат це їх найновіше виборче гасло.

II.

Французьких сенаторів вибирає окрема виборча колеґія, що збирається в головному місті виборчої сенатської округи та складається з місцевих послів т. зв. генеральних радників і окружних радників, та з відпоручників міських громад, — коротко кажучи французьких сенаторів вибирають місцеві посли та члени ріжного роду соймиків. Зате послів вибирають у Франції на основі загального голосування.

Блюм мав завжди вірну більшість „людового фронту“ в палаті послів. Зате сенат був завжди ворожий Блюмові. Цікаво, що сенат має радикально-соціялістичну більшість (радикали — сенатори є проти „людового фронту“, а радикали-посли є за „людовим фронтом“) і він заступає середню суспільну клясу. В його складі є 67 хліборобів, 64 адвокатів, 45 промисловців, 37 лікарів, 19 професорів і 18 журналістів. Як досі, сенат повалив вже уряди Тірара, Бріяна, Еріота, Тардіє, Ляваля і Леона Блюма.

Тільки та ріжниця що коли сенат скидає уряд Ляваля чи Тардіє то соціялісти звали тоді сенат „оборонцем республики“ а сьоодні той самий сенат є в очах соціялістів якнайчорнішою реакцією.

III.

Ніхто у Франції не заперечує що Блюм перепровадив в життя нову Карту Праці справедливі соціяльні реформи. Колективні (збірні) умовини праці і платні відпустки для робітників є вже нині в програмі всіх політичних французьких партій (правих і лівих) і тих реформ ніхто вже не оспорює. Боротьба іде довкруги 40-годинного тижня праці, бо виринуло питання, чи ця соціяльна реформа є викональна без шкоди для французького виробництва, коли Німеччина і Англія ще не ввели її в практику. Зменшення французького виробництва є саме головним гріхом експерименту Блюма.

Французькі ліві партії кидають постійно зручне виборче гасло, мовляв, французькою політикою кермує фінансова олігархія. Соціялісти і деякі радикали охрестили це виборче гасло іменем „грошевого муру“, на якім ломлять собі хребти щораз нові ліві уряди.

А комуністи кажуть: нехай платять багачі, себто, що цілий дефіцит мають покрити французькі багатирі.

Поль Рено, один з найздібніших і зовсім не реакційних послів, виказав в парляменті підчас останньої дебати, що недобір французького державного скарбу є на одну третину більший, ніж маєткові доходи із рент та камяниць у Франції!

Додамо, що цей „грошевий мур“ є одною з найбільших прикмет і гріхів французького характеру. Скільки робітників слуг і працівників, себто ліво настроєних виборців, які захоплюються „людовим фронтом“, переміняло французькі франки на чужі валюти? Які маси „кашкетів“ ми бачили в минулих тижнях біля банкових вікон із написом „шанж“, виміна грошей!

Але покищо кабінет Шотана отримав соціялокомуністичні голоси. Всі економічні і фінансові теки та закордонна політика є в руках радикалів. Соціялісти заломилися на фінансах і виробництві, радикали хочуть відіграти ролю спасителів французького франка і продукції а п. Боне, визначний фінансіст, бажав би занять місце Пуанкаре в історії французьких фінансів.

Чи це можливе при цій парляментарній більшости? 8. липня збирається національний конгрес соціялістичної партії, і він вирішить про соціялістичну участь в т. зв. 2. уряді „людового фронту“ під проводом радикалів, бо не треба забувати, що соціялісти мають жаль і ненависть до соціялістично-радикального сенату, що перервав їм їхній експеримент, дарма, що цей експеримент провадив Францію рівним шнурком до пропасти. **Юрій Студинський.**

† Богдан Ігор Антонич.

У вівторок 6. ц. м. в год. 10.30 передполуднем помер у Львові зовсім ненадійно молодий, але відомий уже і визначний, модерний український поет Богдан Ігор Антонич у 28. р. життя після запалення олегочної, що прийшло по операції сліпої кишки у половині червня ц. р. І коли вже молодечий орґанізм переборов цю недугу, відмовило нагло послуху перетомлене серце.

Богдан Ігор Антонич прийшов на світ в селі Новичці, пов. Горлиці, де його батько був тоді священиком. Народню школу скінчив у Липівці, пов. Сянік. До гімназії ходив у Сяноці, яку скінчив з відзначенням і записався на фільософію у львівському університеті, де студіював літературу. Університетські студії скінчив у 1932. р., осягаючи ступінь маґістра фільософії. В тому теж часі побачили світ перші його ліричні поезії, якими звернув на себе увагу і здобув признання. Підбадьорений успішним дебютом видає свою першу збірку ліричних поезій „Привітання життя", а вслід за нею другу збірку „Три перстені", що здобула йому розголос і нагороду на літературнім конкурсі Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка за 1934 р. Відтоді молодий поет працює із здвоєною енергією над виданням третої збірки поезій „Книга Лева", якою здобув нагороду на літературнім конкурсі Українського Католицького Союзу за 1936. р. Крім цього друкував свої поезії у ріжних літературних журналах, а саме „Вістнику", „Дзвонах", „Назустріч" та „Студентському Шляху". В рукописах залишив безліч поезій та недокінчене лібретто опери Антона Рудницького „Довбуш".

Українська література тратить у Богдані Антоничу першорядний молодий, плідний, широкий талант. Покійний визначався теж милою товариською вдачею. Його несподівана смерть викликала у широких колах Його знайомих і приятелів потрясаюче враження.

Похорон відбудеться в четвер 8. липня ц. р. в год. 5. попол. з дому жалоби при вул. Городецькій ч. 18, І. пов.

Заборона католицького єрарха читати католицьку пресу.

Недавно вся українська преса принесла нову вістку з Лемківщини, саме про заборону читати, передплачувати та поширювати українські католицькі часописи „Укрїнський Бескид" та „Наш Лемко".

Ця вістка, хоч як дивоглядна, нікого ні приголомшила, ані навіть надто не здивувала. Кожний, що знає про відносини, які витворилися довкола Здрою-Риманова, місця осідку Апост. Адміністратора Лемківщини, той рівнодушно стрічає та стрічатиме ще й не такі дива. А проте треба цей афкт „на зимно" проаналізувати, відшукати причини, що їх видвигають автори та розслідити їх мотиви. Без огляду на політичний напрямок названих часописів та спосіб їх ведення (головно „Українського Бескиду", який нераз викликує поважні застереження), нема сумніву, що обидва ті орґани мають щиру інтенцію поглиблювати католицькі засади між вірними тамошньої дієцезії. Зокрема завдання „Нашого Лемка" це оборона стану посідання католицької Церкви на Лемківщині перед затіями московського і москвофільського православія. Це завдання він теж справді ревно виконує. Рівнож відомо вже Вп. Читачам з наших недавніх статтей, що Лемківщина лише хвилево не підлягає владі перемиської епархії, однак надальше лишається її інтегральною частиною.

Повторяємо питання, як саме зрозуміти та як назвати таке диво, коли під покровом одного католицького епископа-ординарія виходить католицький пресовий орґан, а другий католицький єрарх, що лише часово виконує функції епископа на частині території цієї самої дієцезії, — забороняє цей орґан читати?! Такого дива ще не було в католицькому житті ніякого народу й очевидно ніколи не буде. Це впрочім кожний розуміє і знає, зокрема кожний історик, бо хто — як — хто, а католицькі єрархи завсіди були найкращими дипльоматами з найцінішою прикметою, що її до сьогодні звуть „prudentia pastoralis" (душпастирська второпність). І лише тоді, коли до цієї влади дорвуться люди, яким далеко до справжніх політиків, можуть мати місце такі неполітичні потягнення, як оте, що про нього саме говоримо.

Сам факт цієї заборони є лише слабоньким відблиском дуже цікавої борні двох релігійно-політичних ідеольоґій серед одного народу, чи може радше борні одної штучної концепції проти національно-релігійної ідеольоґії, яка терпить через своєрідні політичні обставини.

Річ іде про українську національно-католицьку ідеольоґію та про москвофільство, яке в свою чергу використовує політ. конюнктуру. Що українська католицька ідеольоґія побідила вже на Лемківщині так само, як і в цілій Галичині, це факт, якого ніяка людська сила не змінить. Сьогодні вже просто смішно казати, шоб на Лемківщині запанувало всевладно москвофільство, так само смішно, як те, щоб український нарід перестав бути український та став „русским". Усе інше рядове греко-католицьке духовенство на Лемківщині є українське, крім „генерала й кількох штабовців", яких дослівно можна на пальцях одної руки почислити. Ми свято переконані, що й вони відчувають усю безнадійність своїх зусиль, лише засліплення і глуха ненависть до всього, що українське, не дає їм спокійно коротати днів своїх. Оце одинокий мотив усіх потягнень цих кількох дорадників у Риманові.

Москвофільство на галицькому ґрунті завсіди було, є і мусить бути в дуже близькому відношенні до православія. Деколи бувало воно або буває таки просто православне, та завсіди — щонайменше природною почвою православія. Воно заперечує істнування української нації, вважаючи її московською, „русскою"; а тісна сполука понять „русскаго народа" і православія в розумінні всіх москалів є історичною конечністю. Ніхто теж не сумнівається в те, що колиб Москва завоювала Галичиною, тоді недобитки москвофільських „католицьких" священників пішли би слідом Наумовича та стали би „батюшками", як усі москвофільські духовники, яких захопила російська окупація Галичини в 1914. році. Робити це аже сьогодні хочби тільки з матеріяльних оглядів не виплатиться; тим більше, що невідомо, куди ще вітер повіє. Тому москвофіли-священики залишаються при католицизмі, але в їх душах зовсім нема місця для католицизму. На щастя — таких одиниць уже дуже мало. Нема ніякого сумніву, що та підсвідома нехіть до католицизму і той підсвідомий гін до православія були найбільшою причиною, яка казала [illegible] гуртковi риманівських достойників заборонити згадані католицькі орґани.

Цієї заборони ніхто поважно не буде трактувати, так, як нпр. ніхто з польського духо-

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 5

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.

НОВИЙ „ЛЯГАВИЙ".

До нашої келії почали прибувати нові вязні. Небавом мого першого товариша відділили від мене й перенесли до іншої келії. Його місце, як інформатора відповідних чинників про те, що діється в келії, зайняв новий „лягавий"*) якийсь К. Був це вже старший чоловік, засуджений за шпигунство у користь одної з сусідніх держав на 10 літ вязниці. Свою кару відбував він у Полоцьку.

Одного дня ГПУ пригадало собі тихого вязня з Полоцька і рішило використати його до своїх цілей. За виявлені послуги обіцяли йому волю... за три місяці. Перенесли його до Мінська. Давали йому кращу пайку, яка складалася з кусня мяса на обід, 13 папіросок денно, більшої скількости цукру, ніж ми всі разом діставали і т. д. Час від часу К. діставав теж гроші на купно додаткових харчів. Наївний, свято вірив у приобіцяну волю, прислухувався докладно до наших розмов, ревідував наші речі, коли ми виходили на прохід і він сам залишався в келії, прикидаючись недужим — і страшенне дивувався, коли минули заповіджені три місяці, минуло й багато більше, але приобіцяної волі не побачив. Очевидно, перед нами пояснював свої надії якимись іншими умовинами, що вирішили в його справі та що на їх підставі ГПУ має ймовірно звільнити його перед речинцем.

*) Призвищем „лягового" називають у московських вязницях усіх доносчиків.

Бідолаха вірив у своє звільнення і для тієї волі займався своєю гидкою професією.

„КАРЦЕР".

У наших пивницях був „карцер" для непослушних вязнів, що ломлять устійнені приписи, або для таких, що підчас слідства не дають вимаганих зізнань. Була комірка під сходами, вогка, темна, без ніякого уладження і з такою низькою стелею, що стояти там було неможливо, можна було тільки сидіти на підлозі. По кількох днях такого карцеру, вязень виглядав як по якійсь важкій недузі.

Найчастіше до карцеру попадали жінки. Іноді чути було з коридора їх істеричні крики, коли ґепісти волікли їх до комірки під сходами.

Одного разу поволікли за якусь провину вище описану, увязнену з малими дітьми селянку. Проймаючий до глибини душі крик лунав по коридорі, коли відривали матір від дітей. Довго було чути метушню, видно жінка ставила опір. Укінці вдалося катам примістити нещасну в карцері. Одначе крик тривав далі. Якийсь рівномірний, ритмічний крик-зойк, відкись мені знайомий, десь я вже його чув.

Я прилип до дверей і надслухував, намагаючись виловити викрикувані слова.

В нас на білоруських селах залишився звичай заводження на похоронах. По білоруськи називається воно: „голосити". Професійні похоронні голосільниці голосять над мерцем, вихвалюючи його прикмети та описуючи розпуку живих, однаковими, вивченими на память словами. Щось такого почув я тепер. Тільки це не було вивчене голосіння над мерцем, то був правдивий крик розпуки, що виривався з грудей безталанної. Була це якась жахлива імпровізація жінки з простолюддя у хвилині найбільшої нервової напруги, яка виявляла свій біль скандованими тирадами.

Майже безперервно 2 години тривала ця пісня бунту й ненависти. Згодом почала вона стихати, аж затихла зовсім. Не знаю, чи голосільниця заснула, чи може зімліла.

Несамовиті дрощі трясли мною, коли я слухав тієї щирої, не продуманої, не зробленої пісні, але пісні, що виривалась безпосередньо зі збожеволілої болем і розпукою душі.

Важко описати ці враження. Треба самому чути це божевілля розпуки, щоб його зрозуміти й відчути.

БОГ ХОТІВ.

Сидів у нашій келії старий жид, робітник-гарбар. З релігійних причин не їв вязничних страв і жив тільки тим, що йому двічі на тиждень приносила родина. Маломовний, по цілих днях важко зідхав, або молився.

Одного разу підчас нашої розмови зі сторожем, той останній запитав старозавітного:

— От, ти все молишся і Бог тобі нічого не помагає. Сидиш у пивниці ГПУ а твій Бог не може тебе вирятувати.

Запитаний зідхнув і відповів сентенціонально:

— Ой, Бог хотів — не було ГПУ, Бог захоче — не буде ГПУ...

Раптом запримітивши свою необережність, поправився:

— Ох, що я сказав!... Яж хотів сказати: Бог схоче — я не буду в ГПУ.

Непоправний „контрреволюціонер".

(Продовження буде).

венства поважно не трактував би заборони читати „Пшеводнік Католіцкі" або „Мали Дзеннік" (лише там такі речі неможливі). Кожний добре знає, що тут не йде про ніщо, що торкалось би релігійних справ, лише йде про політичне змагання, в якому потапаюча сторона хапається релігійної бритви. Отже совісти духовенства така заборона не доторкає і в нічому його не зобовязує.

Та заборона — це ще один даремний труд відвернути природний хід справ, якого відвернути не можна. 99 проц. духовенства на Лемківщині пливе зі сильним річищем усього українства Лемківщини. Хтож має силу стримати біг гірської ріки?!

—ч —н.

—o—

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

СТУДІЇ НА ЛЬВІВСЬКІЙ ПОЛІТЕХНІЦІ.

Львівська Політехніка має пять виділів: 1. виділ сухопутньої і водної інжинерії з трьома відділами: сухопутнім, водним і мірничим; 2. виділ архітектури; 3. механічний виділ з трьома відділами: машиновим, електротехнічним і нафтовим. Відділ машиновий має такі групи: конструкційну, залізничу, технольогічну та рухову. На конструкційній групі істнує летунська секція; 4. хемічний виділ і 5. рільничо-лісовий виділ з двома відділами: рільничим і лісовим. Рільничий відділ розпадається на такі групи: економічну, рільничу і годівельну.

Студії на виділі інжинерії та архітектури тревають 4 і пів року, на всіх інших виділах чотири роки. Одначе з огляду на великий навал праці студії на всіх виділах тревають від 6—8 літ. На рільничому виділі студії відбуваються лише в перших трьох семестрах у Львові, решта в Дублянах під Львовом.

Речинець у справі подань з приняттям на Політехніку проголошує щороку ректорат і він звичайно припадає на день 15. вересня. До подання слід долучити такі документи: 1. метрику уродження, 2. свідоцтво зрілости, 3. військовий документ, 4. свідоцтво моральности, якщо від часу зложення іспиту зрілости минув один або більше років. 5. три непідклеєні світлини.

По зложенню подання треба скласти вступний іспит з таких предметів: на виділ інжинерії: з математики, нарисної ґеометрії, шкіцування; на виділ архітектури: з нарисної ґеометрії, рисунків, з історії культури і мистецтва; на механічний виділ: з математики, нарисної ґеометрії, фізики, шкіцування та психотехніки. Першенство мають ті, що викажуться свідоцтвом варстатової практики (1 місяць); на хемічний виділ: з фізики і хемії; на рільничий виділ: з природи Польщі і математики. Першенство мають ті, що викажуться рільничою практикою і сини хліборобів.

Зпоміж українців приймають на політехніку у Львові невеликий відсоток, але і цей відсоток зменшений з огляду на малі кваліфікації українців, як абсольвентів клясичних ґімназій.

Для кандидатів на Політехніку орґанізує Т-во „Основа" підготовні курси, що їх ведуть фахові сили. Одначе треба завважити, що з огляду на великий обсяг матеріялу, ці курси дають користь лише тоді, коли кандидати самі підчас вакацій запізнаються з іспитовим матеріялом. Тому хто поважно рефлектує на технічні студії, повинен уже тепер взятися до праці. Курси з обсягу всіх предметів до вступного іспиту починаються в „Основі" дня 15. серпня ц. р. Речинець зголошень минає 10. серпня ц. р.

Оплати за студії такі: вписове 3у зол., маніпуляційна оплата 10 зол., лікарські оглядини 4 зол., оплата за іспит 10 зол. Річні шкільні оплати 230 зол. Отримання у Львові від 50 зол. вгору.

Ближчі інформації у звязку з вимогами до вступного іспиту дає Т-во Українських Студентів Львівської Політехніки „Основа". У справі цих інформацій слід звертатися до дня 10. серпня на адресу: Евген Ґрень, Рудно, п. Зимна Вода, від 10. серпня ц. р. на адресу: Т-во „Основа", Львів, пл. св. Юра ч. 5.

Виділ Т-ва „Основа".

—o—

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОПАҐАНДА.

В одній крамниці у Ростові над Доном пошкоджували статті Троцького та релігійну літературу, уживаючи їх як папір до пакування.

—o—

ФРАНЦУСЬКІ ТОВАРОВІ БІРЖІ ОТВОРЕНІ

У французькому урядовому деннику появився розпорядок міністра скарбу, що касує декрет з 8. червня ц. р. про замкнення бірж. Товарові біржі будуть отворені від нині.

Демократія, комунізм, націоналізм та українська національна рація.

III.

ЩО ТАКЕ ФАШИЗМ?

Так, як про німецький націонал-соціялізм писали ми на основі 25-ти точок НСДАП, що творять вугольний камінь ідеольоґії, системи та устрою III. Німеччини, — так само про фашизм будемо казати на підставі „Доктрини фашизму" Беніта Мусолінія, що є наче катехизмом італійської фашистівської ідеольоґії, якою пройнята нинішня італійська імперія. Обмежимося до самих цитат з доброго і вірного українського перекладу.*)

Фашизм є проти клясичного лібералізму... Лібералізм заперечував Державу в інтересі окремої одиниці; фашизм знову признав Державу як правдиву дійсність одиниці... Поза Державою немає ні одиниць, ні гуртів (політичних партій, товариств, синдикатів, кляс)... Фашизм є проти демократії, яка зрівнює народ до більшого числа, знижуючи його до рівня більшости... Не нація родить Державу, як це виходить із старої містичної думки, що правила за основу публіцистиці національних Держав XIX в. Навпаки — створила націю Держава, яка дає народові, свідомому власної моральної єдности, волю, себто справжнє істнування... Держава, як загальна етична сильна воля, є творцем права... Для фашизму Держава, це абсолют, перед яким одиниці і гурти це релятив...

Гадаємо, що тих кількох цитат досить. Спитаємо знову: як ті засади пристосовувати в українській практичній політиці?! Як ми можемо славити та приймати „елітарний принцип", коли та наша еліта, це спавперизована інтеліґенція, здебільша у першому — хай другому чи третьому — поколінні просто з селянського пня, без капіталів, без рідного промислу, без великого земельного власництва, без достаточної скількости варстатів праці, при єдиній змозі екзистенції — дружньої колективної праці з притяганням до цієї праці найширших народніх низів?! Як ми можемо легковажити собі парляментарний державний устрій, коли єдина можливість участи народніх мас у політичному житті це безпосередній вплив на персональний склад законодатних установ! Як можлива боротьба за народні права, коли не будемо мати впливу на державне законодавство і навіть не будемо мати конституційно-признаного терену боротьби за мінімум незалежности наших установ і організа- Польща це національна держава і кажемо, це держава національностей (а здається, що нема щодо такого підходу двох думок у нашому громадянстві), то тим самим протиставимося принципові „панівної нації", який є складовою частиною теорії націоналізму, проявленого у формі італійського фашизму та німецького націонал-соціялізму. Колиж ми боремося бодай за мінімум незалежности наших установ і орґанізацій, то тим самим виступаємо проти принципу тотальности держави, бо тотальна держава це на практиці — безоглядне підпорядкування державним чинникам (читай: державній адміністрації) всього того, що діється у державі, включно з приватним життям одиниці. Коли є в нас люди, які захоплюються італійським та німецьким взором та раді ті взори прищіпити на наш ґрунт, то не повинні забувати, що в Італії іде безпощадна асиміляційна політика супроти хорватів, словінців і тирольських німців та що скрізь, де тільки приходить до слова націоналізм фашистівського роду — панівна національна більшість виявляє супроти національної меншини свою ексклюзивність, брак толеранції, нетерпимість, стараючись передусім коштом національних меншин збільшити свій національний стан посідання.

НАЦІОНАЛІЗМ ДЕРЖАВНИХ ТА НЕДЕРЖАВНИХ НАРОДІВ.

З усіх тих і чимало інших причин мусимо дійти до висновку, що **націоналізм панівних націй не може бути утотожнюваний з націоналізмом націй недержавних.** Коли націоналізм перших каже їм **вирікатися демократії** та проявляти національну енергію у формах, суперечних з поняттям демократії як державного устрою та ідеольоґічного світогляду, то навпаки націоналізм недержавних народів, творчий і будуючий націоналізм, **мусить шанувати демократію та спиратись на демократії,** як на базі своєї щоденної боротьби за кращу долю, як на ідеольоґічній системі, з якої черпається гасла свободи, рівности, толеранції, політичного лібералізму.

Але український нарід не є обмежений тільки до границь польської держави і боротьба за покращання долі української національної вітки в Галичині та на Волині не вичерпує всеукраїнської проблеми. Та всеукраїнська проблема казала викристалізуватись українській політичній думці у яскраво протисовітському напрямку, утотожнюючи поняття Совітського Союзу з Росією та вбачаючи у Росії того відвічного національного противника, який загрожує просто фізичній екзистенції української нації. З того погляду — міжнародні союзники Совітів є нашими противниками та міжнародні противники Совітів находяться на спільній лінії також наших інтересів.

ЛИХІ СТОРОНИ ДЕМОКРАТІЇ.

Одночасно наше привязання до демократії диктоване і традицією і національними питоменностями і реальними тутешніми інтересами — не може йти так далеко, щоб не бачити також відємних сторінок демократії. Викривлення демократії виявилось у гіпертрофії парляментаризму у карієризмі, у корупції. Ось що каже про демократію один із найбільших демократів післявоєнного часу, міністр ваймарської Німеччини, Ратенау, який за свою вірність демократії згинув з рук фанатиків, ворогів демократії:

„Посли, що не мають поняття ані про політику, ані про економію ані про адміністрацію ані про внутрішній звязок між цими ділянками, голосують та іменують міністрів: одна тека мені, одна тобі. Міністри, що від народин надаються до чого іншого, опрацьовують закони. Національні збори приймають їх, публична опінія потакує, край загибає. Висліди такого безглуздя: національна господарка не має ніякої помочі, приходів нема, маєткові ріжниці більшають, інтеліґенція бідніє, пролетаризується, великі маєтки зростають у безконечне, ліпші сини покидають край. Рухливіші люди вивозять свій гріш за кордон, порядні та добродушні платять за безсовісних. Авторитет дилетантської держави такий самий у справах податків, як і прохарчування. На дефравдацію глядять наче на жарт, корупція процвитає. Ніхто не бере поважно законодавства ні правління..."

Однак найбільш відємною сторінкою демократії є — її слабість. Слабість, виявлена саме у боротьбі з найбільшим ворогом демократії, комунізмом (як устроєм) та большевизмом (як формою вияву). Демократія не найшла у собі відповідної енерґії, не зуміла відповідно захопити мас та винайти відповідні форми боротьби, щоб протиставитись заливові комунізму. І по нинішній день демократія є тільки тереном експериментів, за якими стоять її найбільші вороги. щож інше є „людові фронти", до яких входять партії демократичного центру й лівиці, що інше є оборона демократії навіть тією соціялістичною та жидівською пресою, яка хоч і дуже рішуче відмежовується від комунізму та від „людових фронтів", проте не менш рішуче боронить напр. уряду Блюма у Франції чи уряду Кавалеро в Еспанії, дарма, що ті уряди є чейже фактичною великою міжнародньою підтримкою Совітів чи навіть творять перехідну стадію до повної реалізації плянів Комінтерну на даних державних територіях!

І. Кедрин.

*) **Беніто Мусоліні: „Доктрина фашизму"**, переклав Михайло Островерха, Львів 1937, переклад за згодою Автора й дозволом видавця п. Ульріко Геплі (Мілян). Накладом Богдана Кравцева. — Та книжечка присвоює українській політичній літературі твір, без якого не можна зрозуміти сучасної фашистівської течії. Перекладчик, відомий знавець італійської мови й літератури та зволічник Італії в усіх її проявах, дає ґарантію вірности й літературного рівня перекладу. Книжка під технічним оглядом видана дуже дбайливо.

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Вплив підсоння на здоровля.

КУДИ ЇХАТИ НА ЛІТО?

Кліматичне лікування.

При цілій низці схорінь, головно при затяжних схорінях віддихових доріг, серця, крови, кормового проводу та ін., поручають лікарі т. зв. кліматичне лікування. Воно має на меті використати лікувальні прикмети даної лічничої місцевости чи літнища.

Кліматом чи пак підсонням якоїсь місцевости називаємо атмосферичні чинники тої місцевости, нпр. вогкість повітря, його рух (вітри, бурі), чистота повітря, його натиск, багатство соняшних промінів та ін. Другим характеристичним чинником для даного підсоння — це географічні умовини даної місцевости, нпр. уформування поверхні землі (гори, долини, верховини, рівнини), рослинність околиці, наводнення та висота рівня місцевости над поверхнею моря. Всі ті чинники, що діють в даній місцевости складаються на характеристичний для даної місцевости клімат. У нашій умірковаиій полосі землі маємо три роди підсоння.

Надморське, гірське підсоння рівнин.

Два перші діють дуже сильно побудливо на організм, а проте лагідно, без більшого впливу. Час кліматичного лікування є залежний від роду і натуги недуги даної людини; пересічно лікарі уважають, що добрі висліди дає вже двомісячне, кліматичне лікування.

Над морем.

Надморський клімат незвичайно здоровий, бо повітря над морем є вогке, рухливе (вітри, бурі), дуже чисте і нема там веелних ріжниць в тмператури дня й ночі. Повітря над морем має багато кухонної соли, йоду і брому.

Вплив цього клімату зазначується тим, що людина тратить більше тепла і скоріше остуджується, ніж в континентальнім кліматі. У наслідок впливів надморського клімату зростає переміна матерії, апетит, кровообіг, витворювання крови і зміцнюється нервова система. Тому то над море можуть їхати люди з нежитами горішніх віддихових доріг, виздоровленці по запаленню легенів, зявів чи олегочної, хорі зі залозами, сухотами кісток та шкіри, хирляві, недокровні, нервові та ін. Зате рішуче не повинні їхати над море хорі на чинні сухоти, запалення середнього уха, ревматизм, нирки та невирівняні хиби серця.

Відпочинок у горах.

Гірський клімат має такі прикмети: рідке повітря, низьке тиснення атмосфери, сухість та велику чистоту. В повітрі нема пилу та заразків, зате багато в нім радової еманації і сильних позафіолетних промінів сонця. Гірський клімат має також ту цінну прикмету, що в нім сонце діє сильно також зимою. Гірський клімат має три ступні: 1) підгірський (від 300—700 м.), 2) підальпейський (від 700—1200 м.) і 3) альпейський чи високогірський (повище 1200 м. над поземом моря).

Гірський клімат має побудливий вплив на працю ріжних органів як шкіри, органів віддихових, кровотворних, бо в гірськім повітрі легені працюють видатніше, віддихи стають глибші, приспішується кровообіг; також збільшується вслід за тим апетит та поправляється загальна переміна матерії (т. зн. організм присвоює більше складників поживи і живіше їх переробляє на свої відживчі соки). Врешті гірський клімат ділає зміцняючо й на нервову систему.

Лікарі поручають побут у горах в початкових (не тяжких) формах сухіт легенів, в сухотах кісток і лімфатичних залоз, золзах, затяжних катарах віддихових доріг, в грудній астмі, затяжнім ревматизмі та в запаленню нирок (одначе тільки під лікарською опікою).

Також у цілій низці нервових недуг поручають лікарі виїзд до гірських місцевостей як нпр. в істерії, неврастенії, безсонності. Добре також впливає гірський клімат на хирлявих, т. зв. астенічних дітей, у виздоровленців по (головно заразливих) недугах, при опасистости та інших.

Не вільно лиш перебувати в гірськім кліматі особам з далекопосуненими сухотами, людям з невирівняними хибами серця та дуже вихуднілим.

В нашім краю найсухішою та найбільш сонішною порою року є зима, а весна й літо дощевою.

В наших горах є ось які високогірські літнища: Буркут (1014 м. над рівнем моря), Ворохта (754). Інші наші гірські лікувальні місцевости належать головно до підгірського типу: Чорштин (531 м. п. м.), Делятин (548), Косів (415), Криниця (575), Кути (336), Моршин (321), Татарів (684), Трускавець (399). Зелемянка (480).

Рівнинний клімат.

Клімат рівнин визначається тим, що є лагідний і теплий та сухий (нпр. на Поділлі), або тепло-вогкий (яр Дністра). Таке підсоння (в нас „на селі“) не має лічничої сили, не так як вище згадані. Зате і в тім підсонні побут і відпочинок є добрим в лісистих околицях, бо ліси утримують рівномірну теплоту і не допускають до великої ріжниці в теплоті дня й ночі. Повітря лісистих околиць є багате в чистий кисень т. зв. озон (O_3), чисте вільне від пилу і заразків і насичене запахом живиць. Також ліси хоронять від вітрів і злагіднюють літну жару.

В нас багато місцевостей того типу, в їх прикладом є нпр. Окопи св. Трійці над Дністром.

Полудньово-середземноморське підсоння.

Для нас, мешканців поміркованої полоси, підсоння теплого Полудня має те значіння, що хорий може в нім перебувати на вільному повітрі й зимою; тому полудньово-европейські лікувальні місцевости мають для наших хорих значіння головно, як зимові кліматичні стації. Полудневі місцевости мають або сухе підсоння або вогке. Вогке ділає дуже добре на затяжні катари віддихових доріг, а сухе їх подразнює. Полудневе підсоння впливає добре на ревматичні схоріння, хороби серця й нирок, водянистість крови, затроєння важкими металями (ртуть, олово), істерію, неврастенію, нервоболі (ісхіяс) та цукровицю.

Натомісць не вільно туди їхати хорим на затяжний катар шлунка й кишок, з тяжкими сухотами і лихими новотворами. В нашім краю зближені своїм кліматом до полудневого є Заліщики над Дністром.

Крім підсоння очевидно сильний лікувальний вплив має тут всюди щей психічне відсвіження людини, звязане зі „зміною декорації“.

Б. Г—й.

Людина і електрогигієна.

Нинішна доба — це доба величавого розвою електричности, що находить чимраз більше приміщення в промислі і щоденному житті. Людські оселі, головно міста, цілі омотані всякими дротами, по яких кружляє невидима, проте яка могутня, — електричність.

На кожнім кроці зустрічаємося з тою таємною силою, що переможена служить вигоді людини. Але та часта зустріч людини з електричністю створює багато нагод, де може проявитися шкідливе, а то й смертоносне діяння електричности. Воно полягає головно на т. зв. пораженнях електричністю що повстає тоді, коли людина влучиться в електричну мережу. Одначе досліди останніх років виказали, що електричний струм витворює також шкідливі для людського організму проміні, хвилі та гази, що діють шкідливо на організм. Тому людина мусить берегтися перед тим і придержуватися вказівок т. зв. електрогигієни.

Завдання електрогигієни.

Електрогигієна є одним з найновіших наукових вислодів, і створив його проф. мед. у Відні славний учений Єлінек. На його думку електрогигієна має ріжні завдання. Вона займається наприклад питанням, який струм вживати в електричних улядженнях щоденної потреби — постійний чи поперемінний. Також звертає пильну увагу на правильну будову електричних апаратів і поліпшення ізоляції струму в тих апаратах від людини, що манипулює ними.

Врешті електрогигієна змагає до поліпшення способів ратування всіх, що їх поразила електрика. Гасло проф. Єлінека таке: Разом із розвоем електро-техніки — мусить рівнобіжно розвиватися і електрогигієна.

ТАЄМНИЦЯ СИНЬОЇ СОЛИ.

Вже віддавна інтригувала природників загадка, відки походить синя барва кришталів камінної соли, яку в Польщі знаходять у Величці, а на наших землях в Калуші; хто був у Величці, чи бачив кришталі соли, привезені прогульковцями, той певно запримітив у кришталах соли гейби сині хмарки; знову в Калуші сині кришталі соли є впорскнені в сильвін. Після новіших теорій ця синя барва малаб бути звязана з радіоактивністю. Проф. Пшібрам з Радового Інституту у Відні постановив про те переконатися і піддав безбарвні кришталі соли діланню промінів раду. Кришталі кухонної соли справді забарвилися, одначе не на синьо, а на жовто. Щойно коли підгрівали кришталі, або піддали під вплив збільшеного тиску повітря, насвітлені радом кришталі прибрали синій кольор. Одначе дотепер у природі не вдавалось найти природних жовтих кришталів соли. Щойно недавно в Тиролю інж. Шавбергер найшов в одній копальні природні жовтаві кришталі соли, а коли їх огрівали в темноті, вони ставали сині. Таким способом вияснили вчені таємницю синіх хмарок у кришталах соли.

ЧУДО СВІТЛЯНОЇ РЕКЛЯМИ.

Коли оглядаємо американські фільми, вдаряє нас велика кількість світляних реклям на вулицях великих міст, що надає їм якогось спеціяльного великоміського чару. Тепер американська преса приносить вістку про правдиве чудо світляної реклями, про яке европейцеві важко й мріяти. Отже в самім серці Нюйорку на перехресті славного Бродвею і Таймскверу уставили на двоповерховім бльоку домів велитенський сталевий шкелет, що двигає найбільшу на світі світляну рекляму. Вона висока на 82 м. (вежа львівського ратуша на 70), а широка на 22 м. На неї зужили 330 м. неонових рур і 29.508 світляних випустів. На сам шкелет зужили 90 тис. кг. сталі, а ціла конструкція реклями важить 110 тис. кг.

Рямці реклями спочивають на трьох пільонах і є симетричні. При реклямі є спеціяльна кабіна для електричної інсталяції. За одним потисненням ґудзика рекляма заливається морем світла і кожний мусить, хоч-не-хоч звернути на неї увагу.

ТОВАРИШІ НАШОЇ ЗЕМЛІ В ЛИПНІ.

В літних місяцях, коли небо переважно чисте, незахмарене, можна навіть голим оком видіти товаришів нашої Землі, інші землі-планети, що належать до нашої соняшної родини. **Меркур** буде видно найліпше щойно 18. серпня над західнім горизонтом негайно після заходу сонця. **Венера** блимає чарівно в липні три години перед сходом сонця, звідси і її народня назва „рання зірниця“. **Марс** появляється вечорами на полудньово-західнім краю неба, відбуваючи свою відвічну дорогу через звіздозбори Ваги, Медведика, Вужа в напрямі Стрільця. В тім останнім видно величавого **Юпітера** цілу липневу ніч, як маєстатично і поволи посувається зі заходу до сходу аж до 13. вересня, і потім назад зі сходу на захід. Далекий **Сатурн** появляється в липні на небі в 22 год.

З КРАЮ І ЗАКОРДОНУ.

— Урядова статистика Франції виказала, що в тім краю було в 1936. р. 1,440.000 телефонічних апаратів. Із них найбільше в Парижі. Париж це друге місто світа щодо числа телефонів по Нюйорку. У 1881. р. в Парижі було ледви 300 абонентів телефону на теперішніх 253 тисячі.

— Чехословаччина збагатила свою залізничу сітку новою лінією з Банської Бистриці до Дівіяків. Вона пробиває гори Велика Фотра тунелем, що довгий на 4690 м. Цей тунель є найдовший в Чехословаччині. На новій лінії є всіх 14 тунелів загальної довжини 11,088 м.; нова лінія має 605 мостів і віядуктів.

— В Польщі заборонили ловити осетри та лососі у Віслі та її допливах від грудня до кінця січня, та у місяцях квітень—травень на час трьох літ. Заказ має на меті охорону цих риб перед повною загладою.

— В Німеччині зросла помітно продукція нафтової ропи. Так нпр. коли в 1935. р. видобули там 429,673 тони, то в 1936. р. видобули 3% тон більше, значить 444,640 тон. Найбільше ропи дала копальняна округа Нінгаґен, Вітце і Оберг. Замітне те, що німецька продукція нафти зросла помітно завдяки відкриттю нових нафтових теренів.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Майбутня війна та оборона цивільного населення.

Хемічні боеві середники

Боеві гази — це газові, текучі і тривкі субстанції (матерія у виді пари, води або твердого тіла), що розпилені у воздусі, на поверхні землі або на предметах, ділають шкідливо на людський організм. Ушкоджений організм називаємо затроеним або загазованим. Затроення наступає у віддихових дорогах (в горлі і в легенях), рідше на поверхні тіла (на шкірі) при безпосереднім зіткненню з предметом, закаженим боевим газом. Затроення організму може наступити рівнож і в кормовому проводі в наслідок ужиття поживи й води затроеної боевим газом. Боеві гази ділають теж шкідливо й на звірята. Одначе вразливість на них домашніх звірят не однакова, та все таки мало ріжниться від вражливости людини. Тих газів уживають на війні на те, щоби противника затроїти, спинити рух й працю та дошкулити йому фізично й морально.

Ріжне ділання знаних нам газів на організм та часто піступні їх прикмети, у звязку зі страхом, що в майбутній війні будуть применені ще незнані гази, — викликують сильний вплив на психіку населення й у висліді того повстає невідповідна оцінка летунсько-ґазової загрози. Звичайно, то, чого не знаемо, представляеться нам грізніше, ніж воно е справді, як також легковаження дійсної небезпеки викликуе дуже поважні наслідки.

Пригляньмося ближче тим ґазам, що їх уживали або будуть уживати в найближчій війні.

Як вже згадано, у війні уживано ґазів у трьох станах скуплення: в газовім, рідкім і тривкім. Всі ті роди ґазів розглянемо по черзі.

Газова трійлива субстанція або боеві воздушні гази по отворенню збірника (напр. ґазової бутлі, бомби і т. п.) відразу розходяться у воздусі. Ґаз тяжчий від воздуху опадае на поверхню землі і виповнюе всі заглиблення. Розпорошені у воздусі частинки ґазу затроюють його, і тоді це називаеться ґазовим або отруйним облаком. Боевий ґаз затроюе тільки долішні верстви воздуху до висоти 30 м., бо частинки ґазу кілька разів тяжчі від воздуху, мають тенденцію утримуватися при землі, виповняти та втискатися до ріжних заглиблень у терені.

До боевих ґазів зачисляемо: хльор, фосґен, хльороціян, пруську кислоту, акроліну, двохромометилевий етер, двофосґен, хльоропікрину хльороацетон, бромоацетон і ін.

Текучі трійливі субстанції або звичайні тривалі боеві гази в рідкому стані, звичайно виступають в терені під видом крапель і краплинок, густіше або рідше розсіяних на поверхні землі і на предметах, що на ній находяться. Поверхня землі зрошена краплинами боевого газу творить хемічну пляму, звану також трійливою плямою або закаженим тереном. При спаді температури нижче 0 степенів наступае сціпнення й скуплення краплинок. Боеві тривалі ґази, значить рідини, е тяжчі від води, тому каплі тривалих ґазів опадають у воді на дно.

Розпускайність ґазів у воді е невелика, тому можуть вони у виді крапель або навіть і цілої верстви довго лежати на дні води, заховуючи свої трійливі і паруючі прикмети.

Краплі і краплинки, що скажують терен, парують і уносяться у воздусі у виді пари тривалого ґазу. В той спосіб повстае над хемічною плямою ще й ґазова хмара.

Коли тривалий боевий ґаз роздробити механічно у воздусі, то творить він трійливу або паруючу мряку. В той спосіб може тривалий ґаз удержатися у воздусі не тільки у виді ґазових частинок (пари), але й у виді мряки.

Боеві тривалі ґази, уживані у війні е ось такі: бром бензилю, бром ксилілю, фенідвохльороарсина, каміт, люізит, іперит і ін.

Боеві гази в стані ціпкім (твердім) для воєнних цілей розпилені у воздусі служать до затроювання воздуху, т. зн. творять ґазові облаки, в котрих ґаз находиться у виді дуже мілкого порошку.

До тої ґрупи належать: бромоціян, двофенильоціяноарсина, адамсит, хльороацетофенон трифосґен і ін.

Зі сказаного видно, що воздух можна затроїти всіми ґазами, т. зн. у стані ґазовім, плиннім і сталім. За те терен можна затроїти лише ґазами плинними.

І. Ч.

Коронація циганського короля

У ВАРШАВІ.

В минулу неділю відбулася у Варшаві коронація короля циганів. Ця незвичайно оригінальна парада, яка мала одночасно й дуже поважні й дуже гумористичні риски викликала незвичайно велике зацікавлення не тільки в Польщі, але й закордоном. Найкращим доказом е численна участь закордонних журналістів у коронаційних парадах, але й факт, що цю незвичайної ваги для всесвітньої історії подію трансмітували всі американські радіостації.

Коронація вібулася на спортовому майдані варшавського клюбу „Леґія".

Театральні реквізити

На середині грища уставлено трон випозичений з варшавської опери. Перед циганським королем сідали на цім троні актори з опери Борис Годунов. Також величавий королівський плащ підбиваний крілинками (одно з другим годиться: коронація королика, чи пак кріликa з кріликами) випозичено з театральної ґардероби. Інші причандали потрібні до цієї королівської паради також випозичено з театральної реквізиторні або ґардероби. Тільки корона мабуть була правдива і власна, хоч і не зі золота, тільки позолочувана.

Королівська елекція

На трибунах повно публики. Пресові льожі виповнені в щерть. Кандидати до престолу — е їх 5 — сидять оподалік на спеціяльно для них призначених кріслах.

Вкінці з бічних воріт сталіону виходять циганські сенатори в чорних одягах, смокінґах і фраках та в білих „метеликах". На голові виблискуються в сонці вилинялим шовком „циліндри" і „ґабіки". Вони входять на підвищення. На підвищенні займають також місце кандидати на циганського монарха, а саме: Антін Церський, Юрій, Рудольф, Януш і Сергій, всі Квеки.

Вибори починаються. Сенатори вкидують карточки до виборчої урни. Відтак 2 починае обчисляти вислід голосування. На 30 осіб, які мали право голосувати, голосувало тільки 17, але всі 17 голосів дістав Януш Квек. Проголошення висліду витае публика оплесками. Циганські сенатори встають підчас цього зі своїх місць.

Коронація.

Після елекції відбулася коронація. Корону вложив на голову нового помазанника православний священик о. протоіерей Теодорович у товаристві 4 священиків. Перед коронацією відбулось було посвячення всіх інсигніїв королівської влади. Опісля о. Теодорович говорить промову і вкладае корону на голову короля Квека та передае королівський жезл (покищо теж випозичений із реквізиторні). У тій же хвилині двох сенаторів кидае на королівські плечі згаданий вище плащ, з якого для певности не відчіплено навіть карточки з написом: „Ч. інвентарної книги Міських Театрів 14319/1928".

Король сідае на престолі і виголошуе привітальну промову до своїх підданих і гостей. Одначе ці останні не багато з цього королівського експозе зрозуміли, не знаючи циганської мови яка — річ ясна — була підчас коронації урядова.

Зчерги король приймав дари: золотий годинник на довжезнім ланцюгу, дві китиці квітів і червону ленту.

Почесні стріли.

Раптом з голосника гомонять слова: „На честь нового короля залунае тепер почесна сальва 21 гарматніх вистрілів". І справді перечулені видці мусіли 21 разів затикати уха, хоч гармат на грищі не було.

Справа була цілком ясна. Якийсь експоручник чи сотник російської артилерії приладив петарди і при їх помочі віддав почесну сальву.

Згодом королеві складають побажання ще недавні його суперники і відтак сенатори.

Першим королівським актом була номінація недавніх суперників, яких визначив король або королівськими адютантами, або „презесами" чи якимись іншими почестями.

Новий король мае 52 роки, жонатий у друге і мае 3 синів від 4—19 літ. Королівський уряд переходитиме тепер з батька на сина. Новий циганський король хоче зорганізувати циганів і виеднати в Мусолінія кусень Абісинії на циганську кольонізацію, мовляв, циганам осточортіло вічне мандрівництво. Імовірно звернеться він теж з цією справою до Ліги Націй, яка повинна циганам піти на руку й дати їм змогу основати циганську державу.

Закінчення.

Після офіціяльної частини відбулася теж неофіціяльна, на яку складалися ріжнородні пописи циганів, циганок і циганят. При світлі штучних вогнів виступае у супроводі циганського хору молода Тамара Квеківна і пописуеться сентиментальним сольо-співом. Після неї мале циганча витинае чардаша. Відтак іде точка за точкою — співають, танцюють, грають... Грають, справді одною з найважніших атракцій циганської коронації була прегарна циганська орхестра, що грала коли треба було і де лиш треба було, перебігаючи в разі конечности грище вздовж і поперек.

Хоч коронація короля Квека І не була багатша і величавіша від коронації Юрія VI, зате перевищала її оригінальністю.

Позолочена корона циганського короля не буде дуже важка і його піддані по цілому світі не приноситимуть багато клопотів королівській голові. Всеж така варшавська циганська коронація мае свое значіння: найбільші пролетарі та інтернаціонали й від уродження демократи заявились ясно й недвозначно за монархією.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

АМЕРИКАНСЬКА РЕКЛЯМА.

В однім американськім щоденнику появилося таке оголошення:

„На підставі статистики авта марки „Фенікс" переїхали найбільше осіб". Цей факт е найкращим доказом, що наші авта мають найтихший біг".

НА ПОЛІЦІЙНІМ КОМІСАРІЯТІ.

— Скоро! Прошу мене арештувати, бо я вдарив свою жінку парасолею по голові.

— Чоловіче, ви її вбили?

— Ні, але вона пустилась за мною і небавом уже тут буде.

Надзвичайна сесія сойму і сенату буде відложена?

Бюро сойму і сенату повідомляє, що марш. Цар дістав внесок у справі скликання надзвичайної сесії, щоб поладнати справу конфлікту з митр. Сапігою.

Такий самий внесок складуть сенатори марш. Присторові, який нині вертається до Варшави.

В парляментарних колах запевняють, що надзвичайна сесія, яку мали скликати в половині липня, буде на кілька днів відложена, щоб у міжчасі довести до повної ліквідації вавельського конфлікту. Лист митр. Сапіги зі заявою, що має бути сатисфакцією для найвищих чинників у державі, ще досі не появився.

Загальний Зїзд Великого Лугу.

Статутово Загальний Зїзд (Загальний Збір) Великого Лугу відбувається раз на три роки. Передостанній відбувся 20. березня 1934, а останній 5. липня 1937-го року.

Великим Лугом називає статут цілу Лугову Організацію в краю. Місцевий Луг у селі чи місті є першою організаційною клітиною і називається просто Луг. Його проводом є місцева старшина, або просто Старшина. Всі місцеві Луги в повіті становлять Повітовий Луг і вибирають свій провідний орган Повітову Старшину. Повітовий Луг не має фізичних членів. Проводом Великого Лугу є Головна Старшина. Діяльність Головної Старшини перевірює Контрольна Комісія.

В Загальному Зїзді Великого Лугу беруть участь статутові мандaнти — всі члени й заступники Головної Старшини та Контрольної Комісії, голови Повітових Старшин і делегати місцевих Лугів по одному на 30 членів.

У цьогорічному Загальному Зїзді Великого Лугу взяло участь, крім членів Головної Старшини й Контрольної Комісії та голов Повітових Старшин, 423 делегатів. Разом 458 учасників:

Зїзд відбувався в Театрі Ріжнородностей у Народньому Домі при вул. Рутовського 22: Відкрив наради в год. 9.45 голова Великого Лугу д-р Роман Дашкевич, витаючи голов Повітових Старшин, делегатів місцевих Лугів, представника Української Парляментарної Репрезентації, преставника Державного Уряду Ф. В. і П. В. та представників української преси.

У своїй промові ствердив голова Великого Лугу д-р Роман Дашкевич постійність і незмінність лугової ідеольогії. Будучи формально руханково-спортовим товариством, Лугова Організація ставить собі найвищою метою реалізацію державницьких змагань українського народу, яку собі уявляє через розпад Совітів та створення української держави над Дніпром. Лугова Організація здобуває собі в народніх масах щораз більшу популярність і симпатію. Луги постійно зростають; нині ми втроє більші та сильніші, ніж були перед трьома роками. В парі зі зростом ідейности та дисципліни серед наших членів, ростуть також і перепони. Ворожі нам чинники серед українського народу підкопують дальше нашу будівлю; влада не все ставиться до нас обєктивно та прихильно; часто забороняє нашу статутову діяльність, відкидає з марних формальних причин статути на засновування нових Лугів. Але ми, окрилені великою та чистою ідеєю, переможемо всі перешкоди, розростемося в ще більшу силу та осягнемо нашу найвищу мету.

Після привіту голови УПР посла В. Мудрого, відчитано протокол з попереднього Загального Зїзду. Зїзд прийняв його до відома.

Звідомлення з діяльности Великого Лугу за час від 20. III. 1934 по 30. VI. 1937 року тривало дуже коротко, бо воно видруковане в 7-му ч. „Вістей з Лугу".

Голова д-р Роман Дашкевич, відкриваючи дискусію, ще раз тільки пригадав, що Лугова Організація зголосила по день 30. червня 1937 року у влади 809 статутів на затвердження. Не всі ще зголошені статути затверджені; частина заснованих Лугів не виявляла ніякої діяльности, а частина розвивала дуже слабу діяльність, так, що діяльних місцевих Лугів числила Лугова Організація в день Загального Зїзду 731, а Повітових Лугів 18. Організаційну працю підготовляють лугові інструкторські курси; в часі звітового періоду влаштувала Лугова Організація в цілім краю 17 курсів, що вишколили необхідну скількість організаторів, інструкторів і підстаршин. Зверхнім виявом лугової праці бувають лугові свята-пописи. За звітовий час було їх 12; тут належать головно лугові ювилейні свята. Луговий город у Львові при вул. Вулецькій був би справдішньою гордістю Лугової Організації, якщоб він був її власністю. Дуже слабо представляється матеріяльна справа Лугової Організації. За трилітній період зложили місцеві Луги своїй централі 14.592.66 зол., але завинили в тому самому часі за вкладки, передплату органу, за металеві і старшинські відзнаки, друки, печатки і рахунок ріжних 25.063.22 зол. Крім того обтяжений ще Великий Луг чужими і внутрішніми довгами на суму 18.037.13 зол. За цілий звітовий період мав Великий Луг 31.383.91 зол. готівкових прибутків і 30.129.89 зол. готівкових видатків. На окремий рахунок Лугового Городу вплинуло 15.587.95 зол. прибутків; зате було 15.105.33 зол. готівкових видатків.

Звідомлення Контрольної Комісії відчитав її голова Олександер Ющишин і поставив внесення на ухвалу абсолюторії уступаючій Головній Старшині.

В дискусії над звідомленням і поясненням до нього голови промовляли: Копачівський (Теребовля), мр. Мисюк (Тернопіль), Івахів (Грабовець, п. Надвірна), Ол. Антін (Годині, п. Мостиська), Ос. Федина (Мостиська), І. Яворський (Дора), і Вислоцький (Броди).

У своїх кінцевих заввагах до дискусії голова д-р Дашкевич ствердив, що Лугова Організація є строго аполітичним та апартійним товариством. Луг є організацією для цілого українського народу та стоїть понад усіми партіями. Конструктивні елементи зорганізованого українського громадянства намагаються співпрацювати з Луговою Організацією. Луг не питає своїх членів про політично-партійний світогляд. У нашій організації є люди ріжних політичних переконань за виїмкою комуністів; їх Луг не приймає, бо вони стоять на грунті негації української незалежної державности. Ворожий настрій до Лугів ширив у концерні п. Тиктора особисто ред. Палїів. Відколи ред. Палієва нестало там, відтоді становище „Н. Часу", „Н. Прапору" й „Нар. Справи" з негативного перемінилося на обєктивне та позитивне. На кінці фактами і цифрами насвітлював провокаційну роботу ред. Палієва в „Українських Вістях". Щодо останніх „ревеляцій" в „У. Вістях" про фінансові звязки „Вел. Лугу" з закордоном та побиття д-ра Назарука і ред. Гладиловича „по 5 зол. за голозу", д-р Р. Дашкевич виказав цифрами доходи „В. Лугу" та переконливо заявив, що його, Дашкевича, авторитет серед луговиків достаточний, щоб не треба було аж платити луговикам за якінебудь функції. Зате прикро є, що він, д-р Дашкевич, сам строго заборонив луговикам виявляти своє огірчення якиминебудь побоями та рішуче противився балканізації відносин.

По скінченій дискусії прийняв Загальний Зїзд одноголосно внесення Контрольної Комісії на ухвалу абсолюторії уступаючій Головній Старшині.

Останні вісти.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ВІЙСЬКО ПЕРЕЙШЛО МАНДЖУРСЬКИЙ КОРДОН.

Як подає командування квантунської армії, 1.550 совітських вояків з 3-ма гарматами перейшло східну границю Манджурії коло озера Гемка.

ВИСЛІД ІРЛЯНДСЬКИХ ВИБОРІВ.

З обчислень частинних вислідів виборів з год. 6. рано партія де Валери здобула 67 мандатів, партія Дeсграва 44, партія праці 11, незалежні 8. У плебісциті 560.000 громадян висловилося за новою конституцією, 436.000 проти неї.

А. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

На слідах Маркіяна...

(Причинки до національного відродження Бережанщини.)

У століття появи Русалки Дністрової лине наша думка мимохіть до місць, людей та доби, які звязані з особою першого пробудника до національного життя Галицької Землі.

Бережани, місто, де ходив до гімназії Маркіян Шашкевич, притягають нашу увагу ще й тому, що слідами його пішло в народню службу багато з його сучасників та наслідників, що його духом овіяна українська молодь та багато учителів бережанської гімназії полишили незатерті сліди невсипущої своєї праці на шляху національного, культурного та політичного ренесансу галицького українства.

Бережани — колись власність галицьких бояр Бірецьких — перейшли з часом на власність Синявських, які полишили тут багато своєї цінної спадщини. За їх часів відгравались тут нераз історичні події, важні теж і в нашому житті, головно за Хмельниччини та козацьких повстань, боротьби за польський престіл і т. д.

Гімназію основано — а радше перенесено зі Збаража — 1806. р. заходами тодішньої властительки Бережан княг. Ізабелі Любомірської. Влада в місті була тоді польська, а гімназія довший час стягала молодь майже з цілого Поділля.

Першим префектом гімназії був ексєзуїт Ковач, першим спільним катехитом для поляків і українців, який викладав по німецьки, був гр.-кат. парох о. Яків Ангелович (1807—8), по нім аж до 1850. р. спільними катехитами були вже польські священики. Між першими учителями гімназії були переважно чехи та німці, а з українців Андрій Сулішевський (до 1835), опісля Василь Петрович (1812, від 1836—48 префект), терціяном був українець Свистун. Гімназія від оснування аж до світової війни містилася в ринку в ратуші. Урядовою мовою гімназії була німецька з т. зв. „Sprachzeichen", та домінувала латина; української мови не вчили навіть як предмету. В гімназії був для учнів окремий арешт — карцер, уладжений 1813. р. Гімназія підлягала старості, латинському парохові, а візитатором був канонік лат. капітули зі Львова аж до 1848 р.

Між першими учениками українцями в бережанській гімназії — коли не рахувати тих, що вийшли зі Збаража — як проф. унів: Нападієвич (1795), Март. Барвінський ген. вікар. (1798) та ін. — стрічаємо свояків Маркіяна Шашкевича, Йосифа (1806) і Василя (1809) Авдиковських, Івана Барвінськоо (1807), Левицьких Атаназія (1812), Якова (1813), Михайла (1816), Антона (1817), Йосифа (1818), Івана Шашкевича (1816) та Теодора (1819), Семена Авдиковського (1820), Михайла Куземського (1821), Спірід. Литвиновича (1824) та ін. Разом з Мар. Шашкевичем прийшли в 1826. р. Микола Шашкевич та Михайло Малиновський, пізн. крилошанин.

Як свідчить гімназійний катальог, до одної кляси V-ої 1828. р ходили українці: Спиридіон Литвинович, Антін Костецький, Іван Біліньский співавтор Русалки Дністрвої, збирач народніх пісень, Авксентій Глібовицький, Степан Яворський, Маркіян Шашкевич, Григорій Удулович, Антін Корчинський. Всіх учнів було в тій клясі 18.

Куземський, Литвинович, Малиновський та Маркіян Шашкевич — це провідники першої генерації учнів бережанської гімназії.

Бережани в тих часах були ніби більше українські, мали своїх людей у проводі міста, мали 4 церкви, але свідомости національної всетаки небагато. Здається що в гімназії українщини було теж не дуже багато, бо релігії вчили польські священики по німецьки або по польськи, богослуження відбувалися спільно в костелі, навіть гр.-кат. свят не святкували, бо щойно в 1827 р. введено святкування Нового Року, Йордану, Великодної Пятниці, 2-го дня Великодня, 2-о дня Зелених Свят, св. Петра і Павла, Воздвиження Чесного Хреста, св. Миколая та двох днів Різдва, одначе з тим, що коли гр.-кат. свято припадало в четвер, то в той день відбувалася наука.

Парохом Бережан після Ангеловича був. о Михайло Павликів від 1821 р. Польське повстання 1830. р. знайшло свій відгомін і в Бережанах серед польських гімназистів, це виразно підносить гімназійна хроніка. В тому часі стрічаємо тайні студентські патріотичні польські організації, до яких належали з поляків пізн. перемиський епископ Лука Солецкі, Чабаньский, Пронзіньский та ін.; чех Косіма, а з українців по всій імовірности Василь Фортуна, пізн. парох Тернополя (який ентузіязмувався польськими конспіраторами та як згадує пок. Ол. Барвінський, будучи парохом Поморян сам впояг себе

По 10-хвилинній перерві предложили голови Повітових Старшин листу кандидатів на членів і заступників Головної Старшини та Контрольної Комісії. Повний особовий склад тих найвищих завідуючих органів Великого Лугу подали ми у вчорашньому випуску „Діла“.

Ідеольогічний реферат Лугової Організації одобрений Головною Старшиною, на тему „Наша мета“, відчитав ред. Анатоль Курдидик.

При кінці своїх нарад ухвалив Загальний Зїзд Великого Лугу низку резолюцій, між ними таку про свій апартійний характер:

„Лугова Організація є аполітична і апартійна, від нікого незалежна. Має свої статути, свої створені традиції і свою ідеольогію, яку реалізує власними силами“.

Окрему гостру резолюцію прийнято проти Палієва. У цій резолюції м. і. стверджено, що „Краєвий Зїзд Лугу вважає нижче своєї гідности інтересуватися тією справою“.

Зїзд закінчився покликом голови д-ра Дашкевича до дальшої праці та відспіванням „Ой у Лузі Червона Калина“ й „Ще не вмерла“.

—o—

Закарпаття.

БУРХЛИВІ ЗБОРИ БАТЬКІВ В ОБОРОНІ РІДНОЇ МОВИ.

Дня 21. червня ц. р. відбулися дуже бурхливі збори батьків в горожанській школі в Ужгороді в обороні рідної мови. Оливи до вогню долила сама управа, що скликала ці збори, але не вислала запрошення батькам. Всеж таки батьки довідалися про них і прийшло 76 батьків, 25 гостей та 13 учителів. Вияснення учит. Ігнація, що він вислав „открытку“ кожному, щоби прийшли „посовітоватися“ та його дальша ненародня мова викликала таку гарячу атмосферу, що учит. Ігнацій чимшвидше покинув збори. Дальшою причиною напруження був реферат директора школи, з якого було видно, що при кінці року забагато учеників провалилося. Наставник бурси оо. Василіян о. Сатмарій зазначив, що деяким учителям не подобається вишивана сорочка ученика, уживання чистої української мови і тому багато добрих учеників при кінці року дістали несподівано злі ноти. Та вже найбільшу бурю викликала на зборах справа голосування за московською граматикою Сабова-Ґріґорієва, що її кілька днів тому приняло 17 учителів (льок) москвофілів, мадярів і чехів. 14 учителів українців демонстративно не взяло участи в голосуванні. Дир. Пунько вияснював, що це сталося на приказ вищої влади, але опісля відкликав своє твердження. Далі виявилося, що учителі, які голосували за москвофільською граматикою, не лише не знають цієї мови, але навіть не бачили цієї граматики. Сам директор признався, що граматики ще не прочитав і змісту її не знає. Та вже найбільшу бурю викликав учит. Лютак, який станув в обороні голосування за граматикою. Лише енергійному провідникові зборів пос. Ю. Реваєві можна подякувати, що на зборах не дійшло до бійки. Батьки одноголосно осудили поведінку учителів-москвофілів, мадярів і чехів та рішуче виступили проти введення всяких московських підручників, зокрема проти граматики, домагаючися, щоби в школі залишилася граматика д-ра Панькевича, доки не буде введена україн. граматика. Далі збори домагалися, щоби директор вивішував жовто-блакитний прапор при державних та інших святах. Вкінці збори вислали 5-членну делеґацію, яка інтервеніювала в губернатора і в шкільному рефераті у справі голосування над московською граматикою Сабова-Ґріґорієва та у справі вивішування прапору.

МАРЕВО ГОЛОДУ НА ЗАКАРПАТТІ.

Старі люди не памятають такої страшної посухи, що панує тепер на Закарпатті. Тропічна спека знищила все, ні збіжжя, ні ярини, ані паші не буде. Крім волівської та рахівської округи, де було трохи більше опадів, нещастя постигло великоберезнянську, ужгородську, мукачівську, свалявську, севлюшську та тячівську округу. З Праги приїхали фахівці і обчислили шкоди так: На озимині 70,875.000 кч. (50 проц. шкоди); на кукурудзі 15,675.000 кч. (20 проц. шкоди); на бараболі 31,680.000 кч. (30 проц. шкоди); на городах 12,500.000 кч. (50 проц. шкоди); на траві 65,700.000 кч. (60 проц. шкоди); на паші 11,000.000 кч. (70 проц. шкоди). Повна шкода на площі 544.000 катастральних моргів приблизно 43.6 проц. сягає до 208.080.000 кч.

НОВИНКИ.

— З вчорашнім числом (146) „Діла“ вислали ми своїм точним передплатникам черговий безплатний додаток: том новель відомого молодого письменника Юрія Косача „Клубок Аріядни“. Пригадуємо тим, що не прислали 25 сот. на кошти пересилки книжки, що треба буде їх долучити до найближчої передплати разом із новими 25 сот. на книжку за травень: **Реклямації щодо цієї книжки Адміністрація бере на увагу тільки до 14 днів.**

— **Голинський в Черчі.** Дня 14. липня ц. р. відбудеться в Черчі в салі „Палатки“ концерт пісень і арій відомого тенора Мих. Голинського.

— **Проф. д-ра В. Старосольського,** відомого нашого адвоката і соціольога у Львові, запросили (єдиного українця!) до судової секції у XV. зїзді польських лікарів і природників, що саме тепер радить у Львові.

— **Посвячення нового іконостасу в Стрию.** В неділю 27. м. м: в год: 9: рано відбулося в парохіяльній церкві в Стрию посвячення нового іконостасу. Посвячення доконав декан о. Івасик в асисті оо. Гаврилишина й Хирівського та в присутності представників всіх установ і товариств Стрия. Відповідну проповідь виголосив о. Цурковський. Співав хор Бесіди під проводом Е. Пасіки.

— **Новий український манастир у Турчанщині.** Дня 20. м. м. у неділю на Зелені Свята відбулося торжественне посвячення і канонічне заложення нового монастиря для Сестер Чина Св. Василія Великого у Висоцьку Нижнім, пов. Турка. Акту посвячення та оснування нового монастиря довершив Кир Йосафат при співучасти о. канц. Грицеляка, о. дек. Куновського, о. д-ра Данька та інших.

— **Забороняють навіть свята М. Шашкевича.** Чит. „Просвіти“ в Двориськах (Підгайчики) хотіла уладити 21. м. м. під голим небом свято в честь Маркіяна Шашкевича. Одначе перемиський староста Ф. Мікрович письмом з дня 17. м. м. заборонив уладити цю імпрезу з уваги на „загрожоне безпеченьство, спокою і порядку публічнего“.

— **Староукраїнські підземні хідники (коридори) в Холмі з княжих часів** упорядкували і 5. червня ц. р. відкрили їх для публики та прогульок. Упорядковані підземні коридори покищо в довжині 2 км. мають електричне освітлення. Ці ходи є в чотироповерховому уложенні. Право побирати вступні оплати на час до 15. вересня ц. р. дістала від управи м. Холму польська федерація ПЗОО замісць субвенції з каси міста. Ці прецікаві підземні ходи з княжих часів повинні громадно звиджувати українські прогульки і зпоза Холмщини. Проходи цими підземними ходами попід український Холм роблять велитенське враження. Такі підземні ходи із староукраїнських княжих часів є також у Львові і Люблині, але там про них забули і вони не можуть діждатися свого відкриття.

— **Нова „пляцуфка“ на Гуцульщині.** Минулої неділі відбулося в Шешорах пов. Косів посвячення нового костела. На цьому посвяченні були представники влади з Коломиї, Косова і Яблонова та станиславівський воєвода Паславський. При цій нагоді відбулося теж посвячення угольного каменя під будинок Т. Ш. Л.

— **Зривають сокільські відзнаки.** Командант поліції в Дідилові, пов. Камінка Струмилова, п. Ратай зриває сокільські здвигові відзнаки українцям і погрожує, що зриватиме далі усім, хто їхноситиме. Члени сокільського гнізда запитують відповідну владу, чи п. Ратай має право, чи може це один із виявів його самоволі?

— **Дегенерат.** Поліція арештувала двох мешканців Збоїск (Львівщина): 26-літнього муляра Зенона Фітю та 24-літнього різника Тадея Скоронського, що знасилували дві 14-літні дівчини. Скоронський сидів уже 3 роки у вязниці за знасилування.

— **Львівська хроніка.** Вантажне авто т-ва Львівських Броварів наїхало вчора вечором на 15-літнього столярського учня Людвика Калічака. Заки Калічака перевезли до Рятункового Поготівля, він умер. — На вул. Леґіонів якийсь невідомий шофер автодорожки переїхав 37-літнього Миколу Мазуркевича, який зазнав потрясення мозку. За шофером, який відвіз раненого до лічниці і відтак утік, шукає поліція. — У львівській паровізні на Головнім Двірці згинув на удар серця машиніст із Тернополя Станислав Шміґельський літ 58. — Якийсь львівський комбінатор „натягнув“ луговика Василя Антонюка з Пізнанки Гнилої під Грималовом на 5 зол., прикидаючись буцімто якимсь знайомим та вживши старого злодійського тріку, мовляв „не маю дрібних — позич“. До Головного Шпиталю привіз шофер десятника Станислава Столяржа, якого переїхав вночі на вул. Городецькій. Стан раненого безнадійний: Шофера арештували, авто відставили до гаражу. — Двоє дітей Ґравзберґа, що пропали передучора на подвірю міської різні, віднайшлися у залізничому вагоні на Личаківському двірці. Ще невідомо, як вони туди дісталися. — Поліція перевела ревізію у трамваю „9“ і найшла під лавкою теляче мясо з нелеґального зарізу, що його віз якийсь Фоер.

— **Краєва хроніка.** Директор повіт. шпиталя в Надвірній д-р Велитовський упав з дорожки і зломив собі ключицю. — До канцелярії надлісництва в Суходолі п. Долина вломилися злодії і винесли на поле касу, з якої вкрали 200 зол. — Під поїзд на лінії Станиславів-Львів кинувся на терені рогатинського повіту якийсь невідомий 30-літній мужчина і згинув на місці. — 35-літній Станислав Надзікевич пробив баґнетом Василя Смолу, управителя фільварку в Милівцях пов. Чортків. Смола вмер від ран. Причиною убивства була особиста помста. — В Бобулинцях к. Бучача вибухла пожежа, яка знищила 3 доми і 6 господарських будинків разом з мертвим інвентарем. Причина пожежі невідома. — Почтовий асистент в Яслі Карло Камінський ножиком підтяв собі горло. У лічниці, куди його перевезли, вмер. — В Ярославі підчас бійки пробив Францісок Луць Івана Павлішку ножем і положив його трупом на місці. Причиною бійки були особисті порахунки. Вбивника арештували. — В Білоберегах к. Ланьцута Францісок Серзенґа забив сокирою Франціска Марковича. Причиною був спір за поле. — Гаєвий Ст. Ширмач відкрив у лісі громади Красне пов. Коросно трупа якоїсь жінки. Згодом виявилось, що це труп Ольги Ґардаш убитої зі заздрости чоловіком. Ґардаш застрілився по цім убивстві і його трупа знайшли у віддалі 400 м. від трупа жінки.

— **Сверть дітей і матерей у Віслі.** В Данціґу недалеко Ґітлянду втопилося підчас купелі у Віслі двох хлопців у віці 3 і 11 літ. Їх мами хотіли врятувати своїх дітей, одначе пірвала їх сильна течія води і вони також втопилися. Ця жахлива траґедія викликала незвичайно сумне враження. Оноді втопився у Віслі недалеко Ротебуде купець худоби із Данціґу Маліц разом із кіньми і худобою.

— **Лодзь має ледви 15 таксівок.** Найбільше промислове й фабричне місто Польщі Лодзь, яке має більше, як пів мільйона мешканців, має всього 15 авт-таксівок.

— **На домашній промисл** призначив державний „Фонд Праці“ суму 470.000 зол. з кредитів, прелімінованих у 1937 р. на допомогу для дрібного рільництва. З цієї суми вже отримали 50.350 зол. поодинокі хліборобські таланти на студії і досліди щодо можливостей розвитку домашнього промислу і 138.750 зол. на працю абсольвентам фахових хліборобських шкіл в характері ін-

---

до воза, яким віздив амнестований з Куфштайну польський парох Шершнік), Білинський Йосиф (1836), Дудикевич Теофіль (1839), Винницький Ізидор (1839), Мойсейович Гнат (1843), знані з польських революційних конспірацій в гр. кат. духовній семінарії, та наш Jan Dobrzański (1837), ославлений редактор Gazet-и Narodow-ої.

Гімназійна хроніка згадує, що в імени тої патріотичної молоді, студент Прондзіньский домагався від професорів в 1842/3 р. польської викладової мови, замісць німецької, та те домагання ставив дуже різко. В 1846. р. брали ученики поляки участь в повстанчому загоні Теофіля Вішньовського під Нараєвом.

Слід додати, що гр. кат. сотрудниками були в тому часі в Бережанах польські конспіратори о. Кирило Слоневський (1837) та о. Дезидерій Гречанський (1839) за пароха о. Мих. Павликова. В сусідстві Бережан проживали в тих часах польські конспіратори о. Ромуальд Крижанівський, жонатий з полькою Ґвальбертою Скшитуською із Берездівець, засуджений за польську конспірацію на 4 роки тюрми, колишній префект гр. кат. духовної семінарії о. Микола Гординський, засуджений на 12 літ тюрми, в тому 8 літ в Шпільберґу, Іван Григорович, посесор з околиць Бучача, який опісля виступав в імени українців разом з ренеґатом Теоф. Меруновичем проти протестів у Василіянській справі 1884. р. та інші. Згадана гімназійна хроніка каже, що коли серед польської молоді під впливом повстання 1830. р. зростав патріотизм, то „про національне почуття серед української молоді не було й мови“.

(Дальше буде).

структорів управи волоконних ростин, лозини, білошкірництва, деревного промислу і т. п. Решту в сумі 116.400 зол. і 164.500 зол. призначити на інвестиції та оборотовий капітал для хліборобських кооператив, що займаються домашнім промислом. Подання у справі признання дотації і позичок на згадані цілі розглядає і буде розглядати спеціяльна міжміністеріяльна комісія при міністерстві промислу і торговлі у Варшаві. Цікаво, чи українці дістануть якунебудь квоту? А повинні отримати бодай 20 проц. з цих сум, бо у нас є цей промисл широко розвинений.

— Що сталось зі славною летункою? Радіостація в Сан Франціско надала телеграму, що вона має певність, що славна летунка Амелія Іргердт опинилась на кораловій рафі у віддаленні 320 км. від острову Говленд. Також деякі кораблі перейняли алярмові сигнали летунки. Одна з телеграм летунки повідомляє, що її апарат поволі тоне. Деякі кораблі повідомляли, що буцімто бачили ракети, які вистрілила летунка, але здається, що це був метеор.

— Сталін через мале „с“. Совітські часописи псевдомляють, що в друкарстві дається дошкульно відчувати недостача відповідних черенок, зокрема черенок цифер і великої букви „С“. „Правда“ дивується, чому саме цієї букви нема густо-часто в кащтах. Найгірше те, що іноді треба прізвище великого, могутнього, світлого, найдорожчого вождя вождів самого Сталіна друкувати через мале „с“. Не знати, чи ця недостача є впливом кепського стану друкарства, чи це може саботаж „ворогів пролетаріяту“.

— Могила баронівни Вечери. З Праги повідомляють, що при копанні могили на цвинтарі в Пардубицях знайдено випадково домовину з глинними останками баронівни Вечери, відомої з трагедії в Маєрлінгу. Срібну домовину зі золоченими держальцями закопано на глибині 30 цм. Цю могилу, в книгах цвинтаря не зазначено. Череп має сліди рани від пальної зброї. Про те, що баронівну Вечеру поховано десь в околицях Пардубиць, ходили вже давно чутки. Граф Ляріш, великий землевласник, якому тоді належали Пардубиці, був близьким приятелем великого князя Рудольфа і баронівни Вечери; після драми з Маєрлінгу до замку Ляріша приїздили урядовці дворського департаменту, які допитувалися його про тіло Вечери, але ніяких пояснень від нього не дістали.

— В Німеччині не допускатимуть жидів до іспитів. Міністер освіти Руст у порозумінні з іншими органами влади видав доручення, що жидів, які мають німецьку державну приналежність, не можна допускати до наукових іспитів, щоб добути титул доктора. Докторських дипльомів жидів, здобутих давніше, не будуть відновляти.

— Ріжні вісти. Під цю пору Берлін замешкує 130.154 чужинців. — У Німеччині сконфіскували майно трьох масонських льож. — Управа льондонської підземної залізниці зліквідувала поділ вагонів на дві кляси, тому що скількість пасажирів першої кляси сильно змаліла.

— Справлення помилок. В „Ділі“ ч. 146 на стор. 3 в статті „До якого лицею посилати дітей?“ подано в поділі предметів навчання: Під 2. „політичні предмети“ — має бути помічні предмети, тісно звязані з фаховими предметами і під 3. Загально-освітні предмети має бути: „помічні предмети не звязані безпосередньо з фаховими предметами“. Крім цього треба ще виправити на 3. стор. у 3-ій шпальті 19-ий рядок згори замісць: „фахові і політичні“ має бути: „фахові предмети і помічні, тісно звязані з фаховими предметами.

—o—

З кіна.

Кіно „Апольо“: „Двійник Джека Мортімера“.

Молодий шофер попадає в справжню халепу: підчас відвоження з двірця до готелю незнайомого пасажира, цього останнього хтось — серед великоміського руху й галасу — застрілив через вікно авта. А що ізза збігу обставин шофер не зголошує поліції негайно цього таємничого вбивства, на нього, очевидно, паде головне підозріння. Одночасно розгривається й друга драма — поміж задрісним мужом і його дружиною. Обидва конфлікти зручно повязані і врешті-решт, ведуть до повної регабілітації шофера. Це, зрештою, догадуємось від початку, коли в ролі шофера бачимо Адольфа Вольбріка. В шоферській лібереї він не почуває себе так свобідно, як у фраку чи „в шкірі“ сальонового любимця. Жіночу ролю грає Сібіля Шміц; добрий тип створив — невідомий досі — актор в ролі її задрісного мужа.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гей у „Лузі“.

Баталія проти Лугів дещо ущухла. Мало „дещо“, таки добре! Колись гуділи найбільшого калібру моздірі, день і ніч тріскотіли тяжкі скорострільи, а дике: „Урра!“ неслося над окопами Лугів, як стадо гарпій. Здавалося — не видержать нашвидку руку зроблені засіки і неглибоко вриті окопи. Ворожа армія прорве запори, вдереться в окопи, посіє паніку між обсадою і розібє в пух отой „повчок-невеличок“.

Але надиво і — направду — на щастя повчок удержався на позиціях. Відбив неодин завзятущий наступ, поправив окопи, підготовив собі запілля, стягнув до першої лінії запас і... тепер сам готовиться до наступу. Деякі становища возьме легко, бо вони давно опущені, деякі будуть тільки слабо боронитися, але при деяких закипить гарячий бій. І добре, що закипить. Так як баталія проти Лугів скріпила їх унутрі, так здобуття тяжких позицій скріпить їх назверх.

Але до цього треба багато-багато праці і завзяття (праця: робота плюс плян, завзяття: охота плюс сильна воля).

Чотири тисячі молодих людей перейшло в неділю вулицями міста. Перейшло ліпше, як минулого року, а за рік може перейдуть ще ліпше. Перейшли слухняно і стрійними рядами, що вже є великим здобутком. Тому пів року здавалося, що крок не буде рівний, що деякі відділи готові вігнорувати визначену трасу, або що взагалі підуть іншими дорогами: В самім штабі счинився заколот, а це для кожної армії смертельна небезпека: „Луг“ видержав операцію (дехто твердить, що вона не була потрібна) і живе та розвивається. Останій здвиг — найліпший доказ на це. Як і на те, що наше село — ідеальний організаційний матеріял.

Чотири тисячі луговиків і луговичок стануло до звіту на луговім городі. Музика заграла стрілецький гимн „Ой у лузі червона калина“, що є тепер гимном і „Лугу“, а командант переглянув сотні.

Ветерани визвольної війни радісним оком дивилися на ряди сірих блюзок на рої сірих шапок, що заступили, заповнили цілий Луговий Город.

І линула думка в таку ще недалеку, а таку вже далеку минувшину. І вставали перед очима сотні курінів, полки бригади... І лопотіли на вітрі прапори, подірявлені кулями, скроплені щедро кровю. І грали музики і дудоніли важкі, а рівні кроки залізних рядів:

І згучало у вухах величнє, ніколи незабутнє: „Київ наш!!...“

Радісне око ветеранів час до часу гасло:

Коли.

1) Не всі стояли непорушно на „Позір“:

2) Хтось з папіроскою появлявся перед фронтом.

3) Гуртки, що не вправляли, крутилися по площі.

4) Музика грала луговий гимн десять разів.

5) Орієнтаційні хоругвовки, що мали чомусь національні кольори, раз у раз падали під ноги машеруючих відділів.

Але надія на будуче запалювала ветеранське око наново, бо хто був на здвизі, той виніс віру в майбутнє.

Галактіон Чіпка.

З театру.

ТЕАТР АТЕНЕУМ С. ЯРАЧА: Бірабо: „Возьний і міністр“ та Вернера „Люди на кризі“.

Варшавський театр „Атенеум“ під управою Ст. Ярача належить до тих сцен, що находяться на самому шпилі театральної культури й мистецтва. Ідеальна гармонія поміж грою усіх без вийнятку артистів, виконавців найбільших і найменших роль, та сценерією і характеризацією — дає у висліді виставу, яка для глядачів є справжнім мистецьким пиром. Ці суперлятиви не є переборщенням: це театр, який має свою славу у Польщі і поза нею, як свого роду камеральна сцена, що проводить усім іншим —назагал дуже добрим — варшавським театрам.

Приїхавши на гостинні виступи у літній сезон до Львова, гості вибрали навмисне репертуар легкий, комедієвий, який проте може дати докладну уяву про широчінь таланту окремих виконавців. Французька комедія „Возьний і міністр“ є сатирою на політичні відносини сучасної III. Республики. Вартість тої песи піднесять найбільш актуальні дотепи та цілі сцени: про боротьбу комуністів за впливи у французькому уряді, про „людовий фронт“ і т. п. Так само перекладач чи режисер вставив низку добрих дотепів, пристосованих до польських актуальних відносин. Легка, весела песа, яка дає три години відпочинку. Зате чергова песа, „Люди на кризі“, має тематику не то поважну, а просто трагічну: пропасть, до якої ведуть сучасні стежки „модерної“ молоді, з іншою психікою, іншим розумінням всіх явищ, іншим підходом до великих і малих справ життя і світу. Конфлікт між батьком родини і його оточенням повний глибокого трагізму. Конфлікт тим страшніший, що відбувається на тлі матеріяльної нужди та нестерпних соціяльних умовин: воно дає нагоду авторові до насвітлення повоєнних відносин, які скривають душу молоді. Песа є радше трагікомедією, ніж комедією, а на канікули годиться хіба тим, що має „геппі енд“.

Конструкція обох тих пес знаменита, суцільна, без ніяких зайвих сцен, зайвих діяльогів.

Гра — як уже сказано — на вершинах мистецтва. На чолі всієї театральної дружини — незрівняна пара: **Ярач і Пежановська**. З інших артистів — Посполовський, Даніловіч — і інші не стоять позаду.

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Анкета у справі допомоги студентам. Минулого четверга відбулася у Перемишлі за почином студентської молоді анкета у справі допомоги студіюючій молоді, що нею проводив о. прал. І. Качмар. Анкету в д-ра інж. А. Артимович і коротко змалював мету з'їзду та змалював влідение життя української студіюючої молоді. Опісля студ. В. Вітошинський виголосив обширний, добре опрацьований реферат. В річевій, повній дискусії взяли участь: д-р В. Загайкевич, д-р М. Хробак, д-р Р. Несторович, д-р П. Войтович, м-р Ст. Навроцький, д-р І. Околот та В. Пушкар. Всі промовці поставилися дуже прихильно до започаткованої акції студентською молоддю. Вкінці вибрано місцевий комітет допомоги студіюючій молоді під проводом о. прал. І. Качмара. Громадяни, які ввійшли у склад цього комітету, дають повну запоруку, що вивяжуться як слід зі свого завдання, яке взяли на себе. Врешті слід і дкреслити, що місцевий комітет в Перемишлі буде тісно співпрацювати з комітетом у Львові.

Поклін борцям за волю. Згідно з традицією і цього року українці Перемищини та сусідних повітів зложили в першу неділю по Зелених Святах, себто 27. м. м. поклін Полеглим, які свої буйні мол. голови поклали на жертвенник Батьківщини. Вже від самого ранку надтягали до Перемишля маси українського селянства пішки і фірами. В год. 13.30 уставився під катедральним храмом похід з процесіями всіх перемиських церков, з великою масою вінків з написами „Борцям за волю“. Між вінками ріжних установ і товариств були вінки і з Лемківщини (Полонне коло Риманова) та з Бойківщини. В поході співало пять хорів, а саме з Перемишля, читальняні: з Пикулич, Цикова, Мацьковиц та приграва дута орхестра чит. „Просвіти“ з Перемишля. В год. 14. похід вирушив під проводом о. кан. В. Гриника в асисті 21 священиків з Перемишля і сусідних парохій на т. зв. „Пикулицький Цвинтар“, де по панахиді о. кан. Гриник виголосив високопатріотичну проповідь. У стіп хреста зложено цього року 275 вінків. Учасників походу, зорганізованих у чвірки, було коло 7.000, а на цвинтарі коло 20.000 осіб. Добре було би, щоб до великих мас народу, що з великого патріотизму до упавших у наших визвольних змаганнях приходять на „Пикулицький цвинтар“ слід би виголошувати проповіди через мегафони. **К-к.**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

о. Маркіян Марисюк ЧСВВ.: КУДИ ЙДЕ СВІТ БЕЗ БОГА? Видавництво ЧСВВ. у Жовкві. Жовква 1937. Стор. 32, ф. 16°.

Д-р Евген Грицак: ПЕРЕМИСЬКИЙ РИНОК (Кілька стрічок з історії Перемишля). Перемишль 1937. Накладом „Прориву“. Стор. 32, ф. 16°.

Е. Г. Ф. Валь: ЗНАЧЕНІЕ И РОЛЬ УКРАИНЫ ВЪ ВОПРОСѢ ОСВОБОЖДЕНІЯ РОССИИ ОТЪ БОЛШЕВИКОВЪ НА ОСНОВАНИИ ОПЫТА 1918—20 Г. Изданіе автора. Таллинъ 1937. Стор. 72. ф. 16°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БИТКІВ:
7. VII. Ніч під Івана Купала.
8. VII. Довбуш.

ЧАДВІРНА:
9. VII. Довбуш.

ДЕЛЯТИН:
10. VII. Шаржа.
11. VII. Ніч під Івана Купала.
12. VII. Муж двох жінок.
13. VII. Вій.
14. VII. Під куратолею.

Великий Театр:

Середа, 7. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Возьний і міністр" із Ст. Ярачом.

Четвер, 8. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кризі" із Ст. Ярачом.

Пятниця, 9. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Возьний і міністр" із Ст. Ярачом.

Субота, 10. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кризі" із Ст. Ярачом.

Кіна.

АПОЛЬО: „Двійник Джена Мортімера".
АТЛЯНТИК: „Король прошаків".
ВАНДА: „Весільна ніч", „День великої пригоди".
ГРАЖИНА: „Замах у касині", „Твоя ж татів кохання".
ЕВРОПА: „Дівчина з дому поправи ч. 317".
КАСІНО: „Шифра ч. 77".
КОПЕРНИК: „Данило Бун" (Джордж О' Браєн), „Кохай і не плач!"
МАРУСЕНЬКА: „Закаменілий ліс" „Повірне подружжя".
МЕТРО: „Багряний цвіт", „Іх ночі".
МІРАЖ: „Роберта", „Гарольд Льойд як боксер".
МУЗА: „Дінке", „Клопоти спортовця".
ПАЛЯС: „Бен Гур".
ПАКС: нечинний.
ПАН: „Генерал Суттер".
РАЙ: „Страшний двір".
СВІТ: „Кабінет воскових фігур" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Дай мені своє серце", ревія „Гефреми".
ТОН: „Легія затрачених".
УТІХА: „Нинішні часи" і ревія.
ХИМЕРА: „90 хвилин постою", Гарі Піль.

ФОТОПЛЯСТІКОН
(пл. Марійська 5).
„Сицилія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 7. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Соната на флет і форт. Дресля, 18.00 Весела муз. авдиція, 20.10 Музика 18. стол. радіоорх., 21.00 „Інгеборга" — комедія; БІЛГОРОД 18.00, 19.00 Концерт радіоорх., 19.50, 20.00 Нар. пісні, 21.30 Танкова музика, 22.20 Концерт квінтету; БУДАПЕШТ 12.05 Концерт військ. орх., 13.30 Музика форт., 17.00 Сольо на цимбалах, 18.00 Форт. реч. 19.00 Мадярські нар. пісні з циган. орх., 21.00 Джез. музика, 22.05 Смичк. квартет; ВІДЕНЬ 12.00, 13.10 Розр. концерт, 17.15 Сучасна австр. музика, 19.25, 20.00 Симф. концерт, 21.40 Пісні й арії, 22.20, 23.00 Розр. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муза на світі, 16.00 Розр. музика, 18.00 Солісти, 20.10 Нова розр. музика, 21.00 Концерт дутої орх., 22.30 Нічна музика, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Кольм ді люна" — оп. Автабіле, 23.30 Танкова музика; МІНХЕН 16.15 Весела муз. авдиція, 17.15, 18.00 Вес. концерт орх., 19.00, 20.00 Давня пісня — вязанка, 21.00 Слов.-муз. авдиція, 22.20, 23.00 Нічний концерт. ПРАГА 14.00 Пісні Брамса, 17.05 Форт. квартет; РАДІО ПАРІ 12.00, 13.45 Концерт орх., 17.00 Легка музика, 20.30, 21.00, 22.00 Ліричн. вечір; РИМ 17.15 Камер. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симфон. концерт; ШТРАСБУРГ 20.00, 21.00, 22.00 23.00 „Аріяна й Синьобородий" оп. Дюкаса.

Четвер, 8. липня 1937

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Концерт солістів, 19.20 Концерт камер. тріа з Кельну, 20.10 Танк. музика, БІЛГОРОД 18.30 Нар. пісні, 20.00 Скрипк. речіталь. 20.40 Спів. речіталь, 21.10 Концерт радіоорх., 22.20 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт циганської орх. 13.40 Віольонч. речіталь, 17.30 Циган. музика, 18.35 Спів. речіталь, 20.30, 21.00 Опер. музика, 22.00 Циган. музика, 23.00 Джез. музика; ВІДЕНЬ 17.30 Спів. речіталь, 17.45 Форт. речіталь, 19.25 Концерт америк. студ., 20.00 Концерт військ. орх. 21.00 Розр. концерт, 22.20 Форт. речіт. 23.00 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Музика на світі, 16.00 Попол. музика, 18.00 Віольонч. речіт., 18.20 Хор нар. пісні, 22.30 Нічна музика, КОШИЦІ 13.30, 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 19.00, 20.40 Розр. музика, 22.15 Віольонч. речіт., 23.30 Танк. музика; МІНХЕН 16.15 Конц. солістів, 17.15, 18.00 Розр. концерт, 19.00, 20.00 „Принц з Туле" оп. Кашніга, 21.00 Камер. концерт, 22.20 Розр. концерт, 23.00 Розр. музика; ПРАГА 16.10 Концерт військ. орх., 18.05 Пісні, 19.10 Військ. орх. і міш. хор, 20.55, 21.00 „Ворожка літа" симф. поема Сука, 22.35 Англійська музика, РАДІО ПАРІ 15.45 Спів. речіт., 19.30 Форт. речіт., 19.45 Вокальний концерт, 20.30, 21.00 Камер. музика, 21.45, 22.00 „Дочка полку" оп. Офенбаха, РИМ 17.15 Танкова музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Риголетто" оп. Верді; БРЮСЕЛЬ 20.00, 21.00 „Веселий селянин" оп. Фаля.

Пятниця, 9. липня 1937

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Пісні і баляди, 18.00 Розр. концерт, 19.20 Вес. година — солісти, 20.10 Вечірня серенада, солісти, 22.30, 23.00 Розр. музика; БІЛГОРОД 18.10, 19.00 Радіоорх., 20.00, 21.00 Концерт з Загребу; БУДАПЕШТ 17.25 Віольонч. речіт., 18.00 Циг. музика, 19.40 Орган. речіт., 21.50, 22.00 Концерт опер. орх., 23.05 Джез. музика; ВІДЕНЬ 16.05 Розр. концерт, 17.30 Двофорт. музика, 19.25 Веселі змагання, муз. з кварт., 22.20, 23.00 Вечір хорватської музики; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Музика на світі, 16.00 Розр. музика, 18.00 Камер. концерт, Весела війна, музика; МІЛЯНО 17.15 Камер. музика, 22.30 Спів. речіт., 23.15 Танк. музика; МІНХЕН 17.10, 18.00 Розр. концерт, 19.00, 20.00 „Варієте" муз., 21.10 Нар. музика, 22.30 Симф. музика, ПРАГА 20.05 Скрипк. речіталь. 20.00, 21.00 Шкоцькі пісні, 22.25 Квартет Шуберта; РАДІО ПАРІ 12.30, 13.45 Орх., 17.0, 18.00 Концерт з амер. консерваторії в Фонтенеблью, 19.00, 19.15, 19.30 Скрипк. спів і форт. речіт., 19.45 Вокаль. концерт, 21.00, 22.00 Концерт лавреатів консерваторії, 23.00, 24.00 Нічний концерт, РИМ 17.15, 20.40 22.00 Розр. музика, 21.00 Солісти, 22.45 Танк. музика. ШТУТГАРТ 21.15 Концерт Бетовена.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 7. липня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Раніш. денник, 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Плити, 12.25 Концерт орх., 13.55 Легка музика з пл., 14.45 Оповідання для дітей, 14.55 Львів. біржа, 15.00 Орх. суїти — пл., 15.40 Львів. біж. вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Літерат. нарис М. Здзеховського, 16.15 Шлеські пісні — хор, 16.45 Відчит К. Гурського, 17.00 Концерт солістів, 17.30 Фейлетон Т. Міхейди, 18.00 Хвилина бюра студій, 18.10 Концерт Гунода, 18.30 Монольог К. Левандовського, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льок. спорт. вістки, 18.50 Актуальна гутірка, , 19.00 Муз. авдиція краків. радія, спів з орх., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Концерт крак. квартету, 20.45 Вечірн. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт Шопена — форт., 21.45 Фрагмент повісти Й. Ляма, 22.00 Легка і танк. музика, 22.50 Останні вістки веч. денника, Огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Танкова музика з пл., 24.00—2.00 Концерт орх. Т. Серединського.

Четвер, 8. липня 1937.

6.15 Раніш. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Раніш. денник, 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Ф. Легар — пл., 12.25 Концерт орх. з Наленчова, 13.55 Розр. музика з пл., 14.50 Льок. спорт. порадник, 14.55 Львів. біржа, 15.00 Форт. і скрипка, пл., 15.35 Львівські біж. вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 „Слон гуґуа" оповід. К. Гізицького для дітей, 16.15 Форт. речіт. О. Лапіцької, 16.45 Як зіставити мешкання на літо, гутірка 17.00 1000 тактів музики Ст. Рахоня, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Учімся в родин. господарстві — гутірка, 18.10 А. Пікавер Г. Мор. пл., 18.30 Загальна скринька. 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льок. спорт. вістки. 18.50 Актуаль. гутірка, 19.00 Оригін. театр уяви — слуховище Й. Курка „Спів про Боснію", 19.40 Актуаль. гутірка, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Легка й танк. музика. орх. Т. Серединського, солістка, хор ревелерсів, 20.45 Вечірн. денник і хлібороб. вістки (в перерві), 21.45 „Великий світ Цаповіц" фрагм. повісти Й. Ляма, 22.00 „Плити для знавців" Бах. 22.50 Остан. вістки вечірн. денника, огляд преси і метеор. комун., 23.00 Танк. музика з пл., 24.00 Орх. Т. Серединського.

Пятниця, 9. липня 1937.

6.15 Раніш. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ран. денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Кавказька сюіта, пл., 12.20 Комунік. Львів. Хлібороб. Палати 12.25 Хор „Касино" з Катовиць, 13.55 Легка музика з пл., 14.35 Трохи пісні, трохи слова — гутірка, 14.55 Львів. біржа, 15.00 Польська вокаль. музика, пл., 15.35 Львівські бірж. вістки, 15.45 Господар. вістки, 16.00 Розмова з хорими кс. вип. М. Ренкаса, 16.15 Орх. мандолін., 16.45 Репортаж Р. Зрембовича, 17.00 Орх. варш. Фільгарм., 17.50 „Розмарин" гутірка, 18.00 Турист. інформат., 18.05 Із франц. музики, пл., 18.30 „Про потребу домашн. пром. — гутірка, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льокаль. спорт. вістки 18.50 Актуаль. гутірка. 19.00 Р. Штравс пл., 19.20 Спів. речіт., 19.50 Спорт. комунікат, 19.52 Спорт. вістки, 20.00 З филі на филю — вокальн. квартет і солісти. 20.45 Вечір. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Орх. воєн. маринарки, 21.45 „Люблин" поема, 22.00 Концерт солістів 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Джезові солісти — пл., 23.15 Танк. муз. з дансінгу „Кафе-Клюб", 24.00 Орх. Т. Серединського.

БІРЖА.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·26, 88·85, Доляри американські 5.29·00, 5.26·50, доляри канад. 5.28·50—5.26·00. Фльорени гол. 291·52—289·80, Франки фр. 20·48—20·18, Франки швайцарські 120·95—120·15, Фунти англ. 26·22—26·06, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·00—17·30, Кор. дан. 117·04—116·20, Кор. норв. 131·73—130·75, Корони шв. 135·13—134·15, Ліри італ. 23·60—22·80, Марки фінлянд. 11·63—11·31, Марки нім. 133·50 — 131·50, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·08—22·85, Марки нім. срібні 142, 140.

Акції.

Банк Польський 10.·00, Ліпоп 49·00, Островець 27·00.

Тенденція неодностайна.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 49·75, 50·75, 4 проц. інвест. 1 ем. 54·50, серія 52·25, 4 проц. інв. 2 ем. не нотована, 5 проц. конверсійна 59·50, 4 проц. консолідаційна 53·00, 53·50, 52·00, 52·25, два ост. дрібн.

ОПОВІСТКИ.

Як неприйнятий гонорар Вп. проф. д-ром Паньчишиним зложили О. О. Кульчицькі зол. 25.— на Український Шпиталь. 1264

На Рідну Школу зложила Українська Бесіда в Збаражі 8.— зол. з нагоди попису елевів фортепіянової школи п. Ірини Миколаєвичівної. 1263

Замісць повідомлень про наше вінчання, яке відбулося 20. червня ц. р. в Угерську, складаємо 20.— зол. На Рідну Школу. — **Лідія з Флюнтів і Гриць Кухарі.** 1262

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександр [illegible]. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.